



# Om inte jag, vem?

Kulturella och sociala värden i det rurala  
entreprenöriella ekosystemet

---

Hedvig Liljeqvist

Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakultet för Naturresurser och Jordbruksvetenskap/Institutionen för ekonomi

Ekonomi – Hållbar Utveckling

Examensarbete/SLU, Institutionen för Ekonomi, 1727 • ISSN 1401-4084

Uppsala 2026





# Om inte jag, vem? Kulturella och sociala värden i det rurala entreprenöriella ekosystemet

*If not me, then who? Cultural and social values in the rural entrepreneurial ecosystem*

Hedvig Liljeqvist

<b>Handledare:</b>	<b>Erik Melin, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för ekonomi</b>
<b>Examinator:</b>	Josefina Jonsson, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för ekonomi
<b>Omfattning:</b>	15 hp
<b>Nivå och fördjupning:</b>	Grundnivå, G2E
<b>Kurstitel:</b>	Självständigt arbete i Företagsekonomi
<b>Kurskod:</b>	EX0902
<b>Program/utbildning:</b>	Ekonomi – Hållbar Utveckling
<b>Kursansvarig inst.:</b>	Institutionen för ekonomi
<b>Utgivningsort:</b>	Uppsala
<b>Utgivningsår:</b>	2026
<b>Upphovsrätt:</b>	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
<b>Serietitel:</b>	Examensarbete/SLU, Institutionen för ekonomi
<b>Delnummer i serien:</b>	1727
<b>ISSN:</b>	1401-4084
<b>Nyckelord:</b>	Entreprenöriella ekosystem, rurala entreprenöriella ekosystem, icke-vinstdrivande verksamheter, socialt och kulturellt värdeskapande, lokal & social inbäddning, narrativ, (kultur)historia, miljö, mening- och motstånd processer

## **Sveriges lantbruksuniversitet**

Fakultet för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för ekonomi

## Sammanfattning

Den entreprenöriella ekosystem-modellen förklarar hur samspel mellan aktörer kan skapa och stimulera ekonomisk tillväxt. Modellen är dock präglad av en urban karaktär med ett ensidigt fokus på ekonomisk tillväxt. Denna prägel osynliggör både sociala och kulturella värden samt rurala sammanhang, vilket resulterar i att dessa hamnar i skymundan inom både forskning och politik. I denna uppsats kritiseras den traditionella entreprenöriella ekosystem-modellen med syfte att bidra till förklaringen av rurala entreprenöriella ekosystem utifrån sociala och kulturella processer. Genom en konceptuell lins som lyfter fram sociala drivkrafter och interaktion med kontexter, skapas teoretiska verktyg för att förklara ekosystemprocesser i tillstånd av institutionell tunnhet och resursknapphet, med symboliska resurser i den lokala miljön och historien, där meningsskapande aktiviteter särskiljs från sådana som utmanar centralisering.

Genom en kvalitativ metod med induktiv ansats och socialkonstruktionistisk ontologi presenteras en fallstudie av Bruksorten, baserad på två observationer, två gruppsamtal, fyra semistrukturerade intervjuer samt en litteraturgenomgång. Utifrån en tematisk analys av empirin presenteras fältarbetet med hjälp av tre narrativ (*Lasses Leder*, *Monicas Mylla* och *Vretarnas Varp*) och fyra teman (*Entreprenörskap för lokal hälsa*, *Platsberoende entreprenörskap*, *Entreprenörskap och inkludering* samt *Ambivalens kring institutionellt och finansiellt stöd*).

Därefter diskuteras empirin i relation till uppsatsens konceptuella lins. Inledningsvis kring hur bruksortens entreprenöriella ekosystem utmanar traditionella modeller genom att prioritera sociala värden framför ekonomisk vinning, samt hur platsens kulturhistoria genererar symboliska resurser. Samtidigt belyses ekosystemets sårbarhet inför centralisering och ambivalens gentemot kommunen. Vidare diskuteras hur det rurala entreprenörskapet präglas av kollektiva, konkurrenslösa samarbeten som skapar lokala värden, samt vad som föder politiska narrativ och lokalt motstånd. Diskussionen sammanfattas i bruksortens rörelser mellan trygghet och oro, vilket ses som ett symptom på ett bristande system där rurala entreprenöriella ekosystem ständigt anpassar sig till komplexa utmaningar. Uppsatsen utmynnar i slutsatser om att forskningen behöver inkludera hur relationer, känslor och kulturhistoriska resurser används för att navigera i och förändra rurala entreprenöriella ekosystem. Slutligen poängteras hur icke-monetära drivkrafter i ideella engagemang samspelar med sociala vinster i institutionellt tunna kontexter, samt att stödjande funktioner bör främja samarbete och öppenhet över verksamhetsgränser. Uppsatsen avslutas med rekommendationer för framtida forskning.

*Nyckelord: Entreprenöriella ekosystem, Rurala entreprenöriella ekosystem, icke-vinstdrivande verksamheter, socialt och kulturellt värdeskapande, samverkan, lokal & social inbäddning, narrativ, (kultur)historia, mening- och motståndets processer*

## Abstract

The entrepreneurial ecosystem model explains how interactions between various actors can create and stimulate economic growth. But the model is characterized by an urban bias with a focus on economic growth. This bias renders both social and cultural values, as well as rural contexts, invisible, resulting in them being overshadowed in both research and policy. This thesis criticizes the traditional entrepreneurial ecosystem-model with the aim of contributing to the explanation of rural entrepreneurial ecosystems based on social and cultural processes. Through a conceptual lens that highlights social drivers and interaction with contexts, theoretical tools are created to explain ecosystem processes in states of institutional thinness and resource scarcity, utilizing symbolic resources in the local environment and history, where sensemaking activities are distinguished from those that challenge centralization.

Using a qualitative method with an inductive approach and a social constructionist ontology, a case study about the Mill town is presented based on two observations, two focus groups, four semi-structured interviews, and a literature review. Based on a thematic analysis of the empirical data, the fieldwork is presented through three narratives (*Lasse's Trails, Monica's Soil, and the Vretarna Warp*) and four themes (*Entrepreneurship for local health, Place-dependent entrepreneurship, Entrepreneurship and inclusion, and Ambivalence regarding institutional and financial support*).

Subsequently, the empirical findings are discussed in relation to the thesis's conceptual lens. The discussion centers on how the entrepreneurial ecosystem of the Mill town challenges conventional models by prioritizing social values over economic gain, and how the cultural history and place narratives generates symbolic resources. Concurrently, the ecosystem's vulnerability to centralization and its ambivalence toward the municipality are highlighted. Furthermore, the discussion addresses how rural entrepreneurship is characterized by collective, non-competitive collaborations that generate local value, as well as fueling political narratives and local resistance. The discussion is summarized through the Mill town's movements between security and turmoil, which is viewed as a symptom of a deficient system where rural entrepreneurial ecosystems constantly adapt to complex challenges. The thesis culminates in the conclusion that research needs to include how relationships, emotions, and cultural-historical resources are utilized to navigate and transform rural entrepreneurial ecosystems. Finally, it is emphasized how non-monetary drivers in non-profit engagement interact with social gains in institutionally thin contexts, and that supporting functions should promote collaboration and openness across organizational boundaries. The thesis concludes with recommendations for future research.

*Keywords: Entrepreneurial ecosystems, Rural entrepreneurial ecosystems, Social and cultural value creation, Collaboration, Local & social embeddedness, Narratives, History, meaning-making and resistance*

# Innehållsförteckning

<b>Tabellförteckning .....</b>	<b>7</b>
<b>1. Introduktion .....</b>	<b>8</b>
1.1 Bakgrund.....	8
1.2 Problemformulering.....	10
1.3 Syfte och frågeställningar .....	11
1.4 Avgränsningar .....	11
<b>2. Teoretiskt ramverk.....</b>	<b>12</b>
2.1 Entreprenöriella ekosystem och dess brister .....	12
2.2 Entreprenörskap på landsbygden .....	15
2.3 Konceptuell lins .....	17
<b>3. Metod.....</b>	<b>19</b>
3.1 Forskningsmetod.....	19
3.2 Forskningsdesign .....	20
3.3 Urval .....	21
3.4 Insamling .....	22
3.4.1 Semi-strukturerade intervjuer .....	22
3.4.2 Fokusgrupper.....	23
3.4.3 Deltagande observationer.....	23
3.5 Litteraturgenomgång .....	24
3.6 Analys av data.....	24
3.7 Kritisk reflektion .....	25
<b>4. Empiri .....</b>	<b>27</b>
4.1 Narrativ .....	27
4.1.1 Lasses Leder .....	27
4.1.2 Monicas Mylla .....	27
4.1.3 Vretarnas varp .....	28
4.2 Teman .....	28
4.2.1 Entreprenörskap för lokal hälsa .....	28
4.2.2 Platsberoende entreprenörskap .....	29
4.2.3 Entreprenörskap och inkludering .....	30
4.2.4 Ambivalens kring institutionellt och finansiellt stöd .....	31
<b>5. Diskussion .....</b>	<b>33</b>
5.1 Entreprenöriella ekosystem .....	33
5.2 Entreprenörskap på landsbygden .....	35
5.3 Entreprenöriella ekosystem på landsbygden .....	36
<b>6. Slutsatser.....</b>	<b>39</b>
<b>Slutnoter.....</b>	<b>41</b>
<b>Referenser.....</b>	<b>42</b>
<b>Tack 46</b>	
<b>Bilaga 1, Intervju-guide.....</b>	<b>47</b>

# Tabellförteckning

Tabell 1: Konceptuell lins .....	18
Tabell 2: Forskningsprocess .....	19
Tabell 3: Medverkande .....	22
Tabell 4: Tematisk analys .....	25
Tabell 5: Sammanfattande diskussionssyntes .....	38

# 1. Introduktion

I en tid präglad av ekonomiska kriser och klimathot har forskningsvärlden såväl som politiken vänt ögonen mot entreprenöriella potentialer. Även landsbygden ses som en möjlig pusselbit i lösningen, men hur ska dessa världar gå ihop? Uppsatsen syftar till att bredda förklaringen av entreprenöriella processer på landsbygden och var det omkringliggande systemet brister. Med avstamp i en kritisk granskning av den entreprenöriella ekosystem-modellen vänds fokus från ekonomiska värden och tillväxt i en urban kontext, till sociala och kulturella värden på landsbygden. Med hjälp av empiriskt material från Bruksorten i Mellansverige analyseras hur samspel mellan lokala föreningar, företagare och ideella engagemang för konst- och kulturarv kan bidra till entreprenöriella ekosystemprocesser.

## 1.1 Bakgrund

*“A man of vision, drive, and immense ability,  
had a dream and his dream became reality”*

Citatet ovan (Tajnai, 1985) visar en vanlig karaktärisering när de entreprenöriella pionjärerna till Silicon Valley ska porträtteras. Inte sällan börjar porträtteringen i ett garage för att sedan avslutas med hur de blev globala entreprenöriella hjältar (Garmann et al., 2017; Baker & Welter, 2024). Med tiden har den entreprenöriella hjälten generaliserats inom såväl populärkultur som akademi, till en mytomspunnen karaktär besittande unika, speciella förmågor (Garmann et al., 2017). Hen anses vara en proaktiv visionär som genom innovation och sociala nätverk besitter potentialen att driva en regional ekonomisk utveckling till skyarna (Stam, 2015; Spigel, 2017).

I försök att driva på entreprenöriell aktivitet har även platsen, Silicon Valley, etablerats som modell för beslutsfattare och forskare gällande regional entreprenöriell utveckling (Audretsch, 2021). Med entydigt fokus på resultat, innovation och extrem tillväxt har Silicon Valley-modellen använts för att adressera sociala och ekonomiska problem som kommit av globalisering, såsom hög arbetslöshet och verksamhetsförlorad konkurrenskraft (Audretsch, 2021).

Silicon Valley-modellen har emellertid kritiserats (Isenberg, 2010) för att inte ta hänsyn till underliggande processer som stödjer entreprenörskap som helhet (Stam, 2015; Spigel, 2017). Som svar på denna kritik har den *entreprenöriella ekosystem-modellen* fått ökad uppmärksamhet bland beslutsfattare och forskare (Alvedalen & Boschma, 2017). Den entreprenöriella ekosystem-modellen bygger på hur *samspel* mellan olika aktörer bidrar till att skapa och stimulera ekonomisk tillväxt inom en viss region (Isenberg, 2011). Där Silicon Valley-modellen anses räkna framgång utifrån antalet nystartade företag, betonar den entreprenöriella ekosystem-modellen istället vikten av interna relationer och ömsesidiga beroenden för skapande av stödjande miljöer för innovation och tillväxt (Spigel 2017). Genom att ta hänsyn till hur attribut och konfigurationer förenar sociala

nätverk, investeringskapital, universitet och politik (ibid.), kan beslutsfattare använda modellen som verktyg i optimeringen av entreprenöriell innovation och utvecklandet av nätverk (Spigel 2017; Purbasari et al., 2018) och stärkandet av den regionala ekonomins konkurrenskraft (Purbasari et al., 2018).

Men måste entreprenöriell aktivitet och ekosystem endast bidra till ökandet av ekonomiska värden och tillväxt? Vad händer om fokus istället flyttas till sociala och kulturella värden?

I samklang med att entreprenörens mytomspunna gestalt har ifrågasatts och plockats isär av kritiker (Tedmanson et al., 2012; Garmann et al., 2017; Baker & Welter, 2024), har även drivkrafterna bakom entreprenöriell aktivitet och den entreprenöriella ekosystem-modellen problematiserats (Welter & Baker, 2021; Hammer & Frimanslund, 2022; Bond et al., 2026). Bilden av entreprenören har kritiserats för att vara fylld av motsägelser och omöjligheter (Garmann et al., 2017) samt bidra till glorifierade ideal fyllda av maktstrukturer och hegemoniska diskurser (Tedmanson et al., (2012). I osynliggörandet döljs även andra potentiella drivkrafter och egenskaper bakom entreprenöriell aktivitet, såsom drivkrafterna bakom icke-vinstdrivande engagemang och motivationer till kultur- och konstfokuserade verksamheter (Vincent 2022; Koutský et al., 2026). Den entreprenöriella ekosystemmodellen har i sin tur kritiserats för att brista i sin hänsyn till sociala värden och för dess översättningsmöjligheter till rurala kontexter (Welter & Baker, 2021; Hammer & Frimanslund, 2022; Bond et al., 2026). Entreprenöriell aktivitet som inte passar in i centrum förklaras ofta utifrån vad som saknas där jämfört med vad som finns i det centrala sammanhanget. Kritiker menar att det beror på att politiska, kulturella och ekonomiska strukturer skapar gravitation mot en urban mitt (Anderson 2000; Anderson & Obeng, 2017; Gaddefors & Anderson, 2017; Gaddefors & Anderson, 2018). Detta gör att den klassiska entreprenöriella ekosystem-modellen, som utgår från urbana ramverk, inte blir meningsfull i de rurala kontexter som präglas av institutionell och finansiell tunnhet (Bond et al. 2026; Baker & Welter, 2024).

I rurala sammanhang tenderar exempelvis sociala värden spela en större roll för entreprenöriella processer. Där kan föreningsliv och verksamhetsöverskridande engagemang vara viktiga för att höja upplevda, tillika sociala, värden snarare än materiella (Anderson & Obeng, 2017; de Bruin et al., 2022;). Betydelsen av sociala värden och platsspecifika kopplingar kan skapa drivkrafter som påverkar hur individer bedriver sin entreprenöriella verksamhet (McKeever et al., 2015). Trots att beslut kan stå i direkt strid med konventionella mål om vinstmaximering, engagerar ofta aktörer på landsbygden sig i kollektiva sammanhang som sträcker sig långt bortom den egna verksamhetens ekonomiska intressen (McKeever et al., 2015; de Bruin et al., 2022)

När entreprenöriella processer istället förklaras i samspelet med kontexten de befinner sig i kallas det för *lokal* och *social inbäddning* (Korsgaard et al., 2015; Korsgaard et al., 2026; Gaddefors & Anderson, 2018; Welter & Baker, 2021; Bond et al., 2026). Kritiker mot den klassiska entreprenöriella ekosystem-modellen menar att detta är en viktig aspekt att ta hänsyn till för att exempelvis

kunna förklara det entreprenöriella sammanhanget på landsbygden, där det visat sig att informella nätverk och gemenskap kan komplettera ett annars formellt tunt rum (Welter & Baker, 2021; de Bruin et al., 2022; Hammer & Frimanslund, 2022; Bond et al., 2026). Till exempel kan verksamheter som arbetar med konst- och kulturarv fungera som viktiga element i skapandet av lokala identiteter (Koutský et al., 2026).

Kritiker menar således att forskningen om entreprenöriella ekosystem snarare bör fokusera på vad som redan existerar i det rurala sammanhanget och därigenom utgå från hur entreprenöriella processer skapas inbäddade i sociala och kulturella kontexter (Gaddefors & Anderson, 2017; Gaddefors & Anderson, 2018; Welter & Baker, 2021).

I denna studie kommer därför processer kring entreprenöriella ekosystem på landsbygden att studeras med empiriskt material från en landsbygdsort i Mellansverige, kallad för Bruksorten. I Bruksorten finns ett omfattande lokalt engagemang, vilket bidrar till ett stort utbud av aktiviteter och projekt. Tillsammans vårdar olika typer av aktörer kulturarvet, driver besöksnäringen och arrangerar olika evenemang och sammankomster för Bruksortens räkning. Utöver en herrgårdsstiftelse med representanter från kommunen, länsstyrelsen och kultur- och besöksnäringen, finns många föreningar, företag och ideella engagemang och verksamheter som tillsammans vårdar kulturarvet, driver besöksnäringen och arrangerar olika evenemang och sammankomster.

Med Uppsatsen analyserar hur dessa föreningar, företagare och ideellt aktiva människor i Bruksorten är med och skapar ortens entreprenöriella ekosystem.

## 1.2 Problemformulering

Trots ambitionen att inkludera sociala värden i den entreprenöriella ekosystemmodellen finns det en teoretisk brist gällande de kulturella och ideella incitament som påverkar företagande utanför den urbana normen (de Bruin et al. 2022; McKeever et al., 2015). Nuvarande litteratur saknar förklaringar för hur ideellt engagemang och föreningsverksamhet bidrar till att skapa entreprenöriella processer i en rural kontext. Det finns således ett behov av att fördjupa förståelsen för hur olika typer av nätverk, sociala band och beteenden formar ekosystem i icke-urbana kontexter (Bond et al., 2026). Eftersom dessa förblir otillräckligt teoretiserade inom de konceptuella gränserna för forskning om entreprenöriella ekosystem (ibid).

Vidare präglas den dominerande entreprenörskapsforskningen av en tydlig storstadsnorm, vilket osynliggör de unika utmaningarna och praktikerna i rurala sammanhang (Hammer & Frimanslund, 2022). Den dominerande diskursen tenderar att fokusera på vad som *saknas* på landsbygden, såsom bristen på urban infrastruktur och riskkapitalister, snarare än på de informella resurser och den kulturhistoria som redan finns där (Melin & Gaddefors, 2025). Empiriska

entreprenöriella ekosystem-studier har ofta sin grund i statistiska tvärsnittsdesigner som riskerar att osynliggöra ekosystemets komplexa processer och bräcklighet i rurala miljöer (Bond et al., 2026). Osynliggörandet blir problematiskt för rurala situationer eftersom ett aktörförsvinnande, ett föreningsupphörande eller ett indraget finansiellt stöd kan utlösa sönderfall av ekosystemet (ibid). Senare empirisk forskning har samtidigt visat hur lokala faktorer kan ge entreprenörer gedigen tillgång till kunskap, känslomässigt stöd och informell finansiering inom familjära och trygga förhållanden (Anderson & Obeng, 2017). Underlaget som finns är dock bristfälligt och när den klassiska ekosystemmodellen fortfarande domineras av urban empiri innebär detta att landsbygden, och de värden som skapas där, förbises.

### 1.3 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte att bidra till förklaringen av rurala entreprenöriella ekosystem genom att undersöka hur de formas av sociala och kulturella värdeskapande processer. Detta görs genom följande frågeställningar:

1. Hur formas det rurala entreprenöriella ekosystemet av sociala och kulturella värden?
2. Hur navigerar och samspelar lokala aktörer i en rural miljö präglad av resursknapphet och institutionell tunnhet?

### 1.4 Avgränsningar

Denna studie är avgränsad till att undersöka entreprenöriella processer på landsbygden och gör det genom att empiriskt utgå från människor engagerar sig i ideellt och i verksamhetsöverskridande samarbeten för orten. Fokus ligger på att förstå sociala och kulturella mönster och drivkrafter bakom engagemang och verksamhet i Bruksorten som fältarbetet utförs i. En gemensam nämnare för aktörerna som deltar i studien är att de på något vis har en aktiv relation till ortens kulturella liv. För denna studie innebär detta att människor som rör sig i andra ideella sammanhang, såsom idrottsföreningar, inte har intervjuats. Vidare avgränsas studien även tidsmässigt till att undersöka entreprenöriella processer som sker i nutid.

Eftersom studiens utgångspunkt är i ett teoretiskt ramverk kring den entreprenöriella ekosystemmodellen och kritiken mot den, samt forskning om entreprenörskap på landsbygden, innebär det att annan litteratur som berör entreprenörskap har valts bort. Detta för att möjliggöra en mer djupodlad studie inom ovannämnda fälts specifika teoretiska diskurs.

## 2. Teoretiskt ramverk

Detta kapitel innehåller först en redogörelse för klassisk forskning om entreprenöriella ekosystem och kritiken som finns mot den. Kapitlet går sedan vidare till att beskriva teorier som berör rurala entreprenörskap. Avslutningsvis presenteras en konceptuell lins som förklarar studiens teoretiska verktyg.

### 2.1 Entreprenöriella ekosystem och dess brister

Entreprenöriella ekosystem kan förstås som de institutioner, resurser och sammanlänkande aktörer som inom ett specifikt geografiskt område tillsammans stöttar entreprenöriell aktivitet (Baker & Welter, 2021). I ekosystemet cirkulerar kapital, kunskap och mänskliga resurser för att allokera och skapa ekonomiska värden (Stam, 2015; Spigel, 2017). I ekosystemet brukar ett antal nyckelelement räknas in såsom inkubatorer, företagsnätverk, universitet, finansiellt stöd, mellanhänder och närheten till marknad (ibid).

Med hjälp av den entreprenöriella ekosystem-modellen kan bakomliggande resurser till produktivt entreprenörskap förklaras, där produktivt entreprenörskap typiskt ska förstås i meningen ekonomisk utveckling och framgång (Isenberg, 2010; Stam, 2015; Spigel, 2017). De bakomliggande resurserna inkluderar samarbeten mellan myndigheter, finansiärer, konsulter och informella resurser i lokalsamhällen (Purbasari et al., 2018).

Vidare ses entreprenören som en kärnaktör för utvecklingen och bevarandet av det entreprenöriella ekosystemet. Hen är en proaktiv visionär som genom innovation och sociala nätverk driver utvecklingen framåt inom en viss region eller kontext (Stam, 2015; Spigel, 2017). Genom relationerna mellan nyckelelementen och sociala nätverk stärks den lokala entreprenörskapskulturen, genom ett ömsesidigt beroende som tillsammans genererar ekonomiska vinster inom en kontext.

Inom detta perspektiv betraktas således inte entreprenören som en enskild, isolerad aktör utan som inbäddad i ett större sammanhang av entreprenöriella processer (Spigel, 2017; Stam & Van de Ven, 2021). När ekosystemet ses som bestående av kulturella, sociala, ekonomiska och politiska aspekter, innebär det att både offentliga och privata aktörer kan frodas (Stam & Van de Ven, 2021) och användas för att stärka regionala ekonomiers konkurrenskraft gentemot omvärlden (Purbasari et al., 2018). På så vis blir modellen särskilt användbar för beslutsfattare i utvecklandet av nätverksstärkande strategier för kapital och marknader. Detsamma gäller policys som inte bara möjliggör entreprenörskap utan även höjer dess kvalitet inom ett regionalt samhälle, samt bidrar till ekosystemets ständiga reproducering inom en viss kontext (Spigel 2017; Purbasari et al., 2018).

För att återkoppla till uppsatsens problemformulering finns det även kritik mot den entreprenöriella ekosystem modellen. I utvecklingen av modellen har forskare

försökt fylla behovet av mätbarhet och modellering, samt tydliggöra ramverkets brister gällande generaliserbarhet. I många avseenden har utvecklingen bidragit till positiva litterära framgångar, samtidigt som det ofta sker på bekostnad av att andra vägar förblir utforskade (Welter & Baker 2021). Vidare anses premieringen av ekonomiska värden inom forskningen resultera i att sociala värden inte tas i beaktning för hur entreprenörskap konstrueras (Anderson, 2000; Gaddefors & Anderson, 2017; Melin et al, 2022). Detta blir i sin tur problematiskt för teoretiseringen av sammanhang där nyckelelementen saknas, där andra värden istället tenderar att få större betydelse (Anderson & Obeng, 2017). Problemet med att modellen utvecklats från en urban kontext gör alltså att den brister i sin översättning till rurala kontexter. Detta hämmar i sin tur det bidrag till landsbygdsutveckling som modellen ämnar ge (Aguilar, 2021; Bond et al., 2026).

I rurala sammanhang behöver entreprenöriella aktiviteter istället förklaras utifrån samspelet mellan rumsliga och sociala faktorer i förhållande till den institutionella tunnheten (Bond et al., 2026). Där styrande formella beslut saknas, skapas makt och inflytande i hög grad av personliga relationer och entreprenöriell navigering i den lokala miljön.

Navigering i lokal och institutionellt tunn miljö kan således påverkas av många faktorer. Anderson (2000) förklarar exempelvis hur politiska, ekonomiska och kulturella strukturer skapar en gravitation mot den urbana mitten, eftersom nyckelpersoner och institutioner oftast är placerade i ett urbant sammanhang. Denna gravitation resulterar i sin tur i att entreprenöriell existens utanför mitten ofta förklaras som något perifert. Anderson (2000) menar därför att forskningen behöver ompröva sin syn på landsbygden och sin förståelse av vad som räknas, och inte räknas, i och till mitten (Anderson & Obeng, 2017; Gaddefors & Anderson, 2017; Gaddefors & Anderson, 2018). Såsom betydelsen av verksamhetsöverskridande och ideella engagemang. Begreppet periferi kan i detta avseende användas för att belysa sociala och kulturella konstruktioner mellan kultur och ekonomi, inom vilka det rurala ofta framställs som ”det andra” i relation till det centrala, tillika urbana. Vidare kan geografisk centralisering kopplas till ekonomiska processer, där aktiviteter som genererar makt och ekonomiskt kapital prioriteras. Eftersom dessa aktiviteter inte är tillgängliga på landsbygden i samma utsträckning, leder det i sin tur till en dränering av mänskligt kapital från dessa områden (Anderson, 2000; Aguilar, 2021; Giazitzoglu et al., 2024). Gravitationen mot den urbana mitten riskerar även att medföra att andra aktiviteter söker sig dit, såsom möjligheter till konst och kulturella upplevelser (Anderson, 2000). Samtidigt som verksamheter inom konst och kulturarv – i de fall de finns kvar – kan fungera som viktiga byggstenar i formandet av lokala identiteter (Koutský et al., 2026).

Vidare är ordet *landsbygd* i denna mening ett begrepp i plural, eftersom arbetet med rural rumslig rättvisa ser olika ut i olika landsbygdsområden. Som påpekats av Pugh & Dubois (2021) står rurala perifera områden inför radikalt olika utvecklingsvägar. Vissa landsbygdsområden upplever tillväxt genom lokal inflyttning, vilket leder till halvurbana strukturer med grundläggande social infrastruktur relaterad till exempelvis utbildning och hälsa. Medan andra riskerar

att lämnas sårbara för avinvesteringar och försämrad samhällsservice (Christiaanse, 2025).

Dessa skilda utvecklingsvägar skapar behov av lyhördhet, både inför landsbygdsplatsers olika utmaningar och för översättning av dessa till en bredare diskurs om social påverkan och förändring. Bond et al (2026) menar att man, genom exempelvis betrakta landsbygdens entreprenöriella ekosystem som komplexa adaptiva system, lättare kan förklara dess skilda historiska och evolutionära processer. Ett sådant perspektiv innebär att entreprenöriell utveckling ses som en pågående interaktion mellan ömsesidigt beroende aktörer samt flöden av kunskap och resurser. Perspektivet bidrar således till att förklara heterogena förhållanden på landsbygden samt belysa hur ekosystemfunktioner uppstår och förändras över tid (ibid).

Inom kritiken mot den klassiska entreprenöriella ekosystem-modellen lyfter Welter & Baker (2021) fram argument om hänsynen till kontextrelaterade processer kring entreprenören och ekosystem. Detta genom att poängtera att *hur* entreprenören gör kontext spelar roll. Kritiken kommer från att begreppet kontext inom litteraturen i stor utsträckning fortfarande ses som någonting som bara existerar i sig självt. Som given med direkt oförmedlat inflytande på entreprenören, utan att ta hänsyn till dennes agens eller samspel med olika kontexter. I kontrast till att förklara entreprenöriell ekosystemkontext som något som finns till i sig själv, menar Welter & Baker (2021) att kontext inte bör ses som någonting statisk, utan som en pågående process.

Welter & Baker (2021) poängterar exempelvis att narrativet om en plats och den byggda miljön kan spela en stor roll för förståelsen och kontextualiseringen av ett entreprenöriellt ekosystem. Genom att beakta narrativet kring en plats historia som en symbolisk resurs, av vilken entreprenörer kan använda sig för att göra sin kontext, formas förutsättningar för entreprenöriell aktivitet. En plats kollektiva minnen och historiska strukturer kan både utgöra hinder och möjligheter för förnyelse. Exempelvis kan ett historiskt arv lämna spår av struktur och kultur som hindrar nya typer av verkligheter och företagande om de inte passar in i den traditionella självbilden av platsen. Samtidigt existerar möjligheten för det förflutna att fungera som en katalysator för nybygge, där minnen och historiska narrativ hjälper till att legitimera förändring och skapa visioner för framtiden. Vidare diskuterar Welter & Baker (2021) hur den byggda miljön kan påverka entreprenöriell aktivitet. Fysiska strukturer kan både stänga ute och bjuda in olika typer av människor och därmed bidra till hur informellt utbyte och kollektiv inlärning formas i olika byggda kontexter.

Uppsatsen kommer nu gå vidare inom det teoretiska ramverket och redogöra för teorier som förklarar och diskuterar entreprenöriella processer på landsbygden.

## 2.2 Entreprenörskap på landsbygden

I takt med en växande global oro, präglad av både ekonomiska kriser och klimathot, har intresset för landsbygdsfrågor ökat inom såväl politik som forskning (Korsgaard et al., 2026). Detta samtidigt som landsbygden ofta präglas av strukturella hinder, som enligt Asmit et al., (2024) riskerar att skapa flaskhalsar för social och ekonomisk utveckling. Eftersom entreprenörer betraktas som centrala förändringsaktörer för en positiv samhällsutveckling (Melin et al., 2022), finns det ett påtagligt behov av att förstå de entreprenöriella processerna i rurala miljöer för att kunna utforma effektiv politik och vägleda framtida utvecklingsinsatser (Almeida & Daniel, 2024).

Sociala nätverk och kapital är erkända drivkrafter för entreprenöriell aktivitet, men generellt visar forskningen att funktionen av dessa värden särskilt förstärks i rurala sammanhang (Bond et al, 2026). I rurala sammanhang kan personliga relationer och informella nätverk komplettera ett annars formellt tunt rum, då dessa kan fungera som en nödvändig ersättning för formella stödstrukturer och mellanhänder som saknas.

Vidare har stark lokal inbäddning visat sig inte bara ha sociala kvaliteter, utan även fungera som verktyg för att hantera en del av de rurala kontexternas entreprenöriella begränsningar (Bichler et al, 2022). Hammer & Frimanslund (2022) menar exempelvis att lokal gemenskap i sammanhang av formell resursknapphet kan möjliggöra kunskapsdelning, informell finansiering och arbetskraftsutbyte. Genom att dela på resurser och kunskap inom nätverket formas en sorts kollektiv resiliens som stärker de lokala verksamheternas position (Bond et al., 2026; Frimanslund & Nath, 2024).

Som tidigare nämnts brister dock forskningen gällande översättningen av fungerande entreprenöriella modeller från urbana till rurala sammanhang. Med konsekvensen av att entreprenören och de aktörer som omger den fortsatt förväntas uppfylla en konceptuell bild som inte blir träffsäker i sammanhanget.

En del av kritiken består i att det ekonomiska tillväxtfokuset bidrar till ett osynliggörande av andra sammanhang och vad som driver dessa framåt (Hammer & Frimanslund, 2022). Exempelvis i betydelsen av sociala värden och platsspecifika kopplingar (McKeever et al., 2015) eller i hur skapande och socialt välmående i kreativa verksamheter kan vara den primära motivationen till varför individer väljer att arbeta med någonting (Vincent, 2022). Osynliggörandet kan även slå mot betydelsen i att företagande inte behöver handla om individuell vinstmaximering utan snarare om trygghet och kollektiv överlevnad (Anderson & Obeng, 2017).

McKeever et al. (2015) belyser exempelvis hur relationella faktorer påverkar varför företagare ofta väljer att stanna kvar på landsbygden, trots att beslutet kan stå i direkt strid med konventionella mål om vinstmaximering. Detta då sociala drivkrafter kan påverka *hur* individer bedriver sin entreprenöriella verksamhet,

samt att aktörer på landsbygden ofta engagerar sig i kollektiva sammanhang som sträcker sig långt bortom den egna verksamhetens ekonomiska intressen (ibid).

I linje med sociala drivkrafters betydelse för bedrivande av entreprenöriell verksamhet, bidrar Gaddefors & Anderson (2017) till kritiken mot den klassiska entreprenörskapslitteraturen. Detta genom att förklara hur entreprenörskap skapas via en social förändringsprocess mellan människor och deras omgivning. Gaddefors & Anderson (2017) menar att entreprenörskapets dynamiska processer behöver förklaras i sitt blivande (översatt: *becoming*) i tid och rum. Vidare utvecklat menar de att entreprenörskap handlar om interaktionen *med kontexter* snarare än agerandet *inom en kontext*. Entreprenörskap förklaras därmed genom en sammanflätning av sociala, ekonomiska och geografiska faktorer (Gaddefors & Anderson, 2017).

Vidare bidrar Korsgaard et al. (2026) till den teoretiska förklaringen av entreprenörskap på landsbygden genom att utveckla en idealtyp för rural entreprenöriell aktivitet inom litteraturen. I utvecklingen utgår de ifrån två sedan tidigare existerande idealtyper: *entreprenörskap i det rurala* och *ruralt entreprenörskap*. Korsgaard et al. (2026) menar att det, mellan dessa idealtyper, råder litterära spänningar som en tredje idealtyp, vilken de kallar *entreprenörskap för det rurala*, kan hjälpa till att hantera.

Entreprenörskap i det rurala definieras av Korsgaard et al. (2026) som aktiviteter som handlar med rumsliga och sociala processer inom en vinstorienterad arena, där entreprenörens skapande av ekonomisk vinning är i fokus. Målet med entreprenörskap i det rurala är snabb tillväxt som ger spridningseffekter på lokala ekonomier. I kontrast till detta definieras ruralt entreprenörskap som en form av entreprenörskap vilken interagerar med platsen som ett rum av meningsfullhet och socialt liv, snarare än ett rum för vinst (ibid). Detta entreprenörskap handlar om att skapa värden utifrån existerande resurser och att förlita sig på sociala och kollektiva sammanhang (Anderson & Obeng, 2017). Formen för denna idealtyp är platsbaserad och kan inte omlokaliseras utan att förlora sitt värde (Melin & Gaddefors, 2025). Korsgaard et al. (2026) menar dock att det finns en risk att synen på platsbaserade former av entreprenörskap kan leda till en otillräcklig kompensation för minskad samhällsservice. Samtidigt kan en övertoning av värdet i entreprenöriell handlingskraft oavsiktligt legitimera policyer som påskyndar centralisering och fortsätter dränera landsbygden på resurser och aktiviteter.

Det finns alltså ett behov av att förstå hur geografiska ojämlikheter och centraliseringsprocesser, som historiskt sett missgynnat den rurala kontexten, samspelar med entreprenöriell aktivitet (Korsgaard et al., 2026). Detta i syfte att skapa djupare förståelse för hur koordinering faktiskt sker inom rurala entreprenöriella ekosystem (Bond et al., 2026), för att därmed kunna förklara hur olika formella och informella styrformer påverkas av underliggande nätverk, personliga relationer och entreprenöriellt agerande (ibid).

Relaterat till detta behov finns en poäng med att analysera individuella motivationer, relationella praktiker och inbäddade sociala identiteter för att förstå det lokala entreprenöriella ekosystemets dynamiker (Cowling et al., 2024). Inom dessa dynamiker som betydelsen av icke-vinstdrivande verksamheter kan spela stor roll. Verksamheter som arbetar med konst- och kulturarv kan exempelvis utgöra viktiga element i skapandet av lokala identiteter (Koutský et al., 2026).

Vidare har det gräsrotsbaserade engagemanget ofta betonats vara en grundläggande faktor för entreprenöriell utveckling och förändring över tid på landsbygden (Chaudhary et al., 2024). Detta engagemang innefattar exempelvis eldsjälar som driver på lokala samordningsinsatser (Hammer och Frimanslund, 2022), samtidigt som sådana isolerade entreprenöriella handlingar sällan är tillräckliga för att bygga ett fungerande ekosystem som helhet (Korsgaard et al., 2026; Bond et al., 2026).

Genom att fokusera på strävan efter rumslig rättvisa menar således Korsgaard et al. (2026) att den tredje idealtypen, entreprenörskap för det rurala, blir central för teoriutvecklingen. Till skillnad från de andra idealtyperna betraktar entreprenörskap för det rurala entreprenöriell aktivitet som en utmaning av geografiska ojämlikheter och centraliseringsprocesser, som historiskt sett missgynnat den rurala kontexten. Här blir således de entreprenöriella aktiviteterna institutionella och politiska verktyg för strukturell förändring i syfte att skriva om de narrativ och policys som i dagsläget sätter villkoren i det rurala sammanhanget (ibid).

## 2.3 Konceptuell lins

De klassiska teorierna om entreprenöriella ekosystem visar hur institutioner, resurser och nätverk kan samverka i ett självförsörjande kretslopp för att generera ekonomiskt kapital. Kritiken mot dessa teorier visar däremot att ekosystem-modellen lider av en tydlig stadscentrering och en övertro på mätbara, ekonomiska värden, som leder till ett osynliggörande av sociala värden. Kritiken menar att modellen brister i sin översättning till landsbygdssammanhang, då den missar den institutionella tunnhet som präglar rurala miljöer samt bortser från hur centraliseringsprocesser kan dränera landsbygdsmiljöer på socialt, ekonomiskt och kulturellt kapital. Kritiken lyfter även att ekosystem-modellen ofta reducerar begreppet kontext till *en* sorts kontext, som inbegrips av ett tillväxtorienterat och funktionellt ramverk. I detta ramverksfokus blir ekosystembegreppet snävt, eftersom det sätter begränsningar för kontexten som teoretiseras. Inom kritiken mot den klassiska entreprenöriella ekosystem litteraturen görs således begreppet mer öppet, där ekosystem snarare bäddas in i kontexter än tvärtom.

Vidare visar teorier om landsbygdsentreprenörskap hur sociala nätverk, personliga relationer och stark lokal inbäddning i historiska och kulturella narrativ både kan fungera som symboliska resurser och kompensera för en institutionell tunnhet. Inom dessa teorier betonas även att entreprenöriell aktivitet på landsbygden kan förklaras som ett politiskt och institutionellt verktyg för rumslig rättvisa. Denna

aktivitet utmanar geografiska ojämlikheter samt förändrar de policys och narrativ som historiskt sett har missgynnat det rurala sammanhanget.

Tillsammans bildar teorierna en konceptuell lins som i denna studie används för att förklara entreprenöriella ekosystemprocesser i ett tillstånd av institutionell tunnhet och resursknapphet. Genom att fokusera på sociala drivkrafter och värden för hur aktörerna samverkar med sin lokala kontext blir Bruksortens narrativ, historia och miljö analytiska resurser. Lika så blir aktiviteter som skapar mening och utmanar centraliseringsprocesser föremål för analys. På så vis kan linsen tolka *rurala entreprenöriella ekosystem* just som någonting ruralt, som sammanhang där värden bortom de strikt ekonomiska ofta visar sig vara väl så viktiga för hur entreprenörskap uppstår och utvecklas.

*Tabell 1: Konceptuell lins*

Perspektiv	Innebörd	Nyckelord
Entreprenöriella ekosystem	Fokus på ekonomisk tillväxt inom en specifik kontext	Ekonomiskt värdeskapande
Utmaning av Entreprenöriella ekosystem genom	Fokus på sociala drivkrafter & interaktion med kontexter	Socialt värdeskapande
Entreprenöriella ekosystem på landsbygden	Ekosystemprocesser i tillstånd av tunnhet & resursknapphet	Samverkan, lokal & social inbäddning, identitet, tillit & kollektivt agerande
Entreprenörskapet i det rurala	Kontinuerlig samverkan med lokal kontext, analytiska resurser i lokal miljö & historia. Skiljer aktiviteter som skapar mening från sådana som utmanar centralisering	Narrativ, historia, miljö; mening-motstånd

### 3. Metod

I följande kapitel redogörs för val forskningsmetod och design som används för att besvara studiens forskningsfrågor. Därefter beskrivs det praktiska genomförandet, inklusive urval, empiriinsamling och litteraturgenomgång. Kapitlet avslutas med en kritisk reflektion gällande de egna erfarenheter jag som forskare har till ämnet.

#### 3.1 Forskningsmetod

För att uppfylla syftet med studien baserades den på en kvalitativ metod med induktiv ansats (Tabell 2).

Tabell 2: *Forskningsprocess*

	Förberedelse- arbete (v. 13 & 14, april 2026)	Fältarbete (v. 15 & 16 april & v. 21 maj, 2026)	Råmaterial	1: a kodning	2: a kodning	Narrativ & Tema
<i>Metod</i>	Eftersökningar på sociala medier & hemsidor  Upprättande av kontakt via telefon, mejl & sociala medier	Tre besök i Bruksorten. Insamlade av empiri genom två fokusgrupper (ca 40–90 minuter/tillfälle inspelat material) 4 intervjuer (ca 50–90 minuter/tillfälle inspelat material), en mötesobservation (ca 2 timmar) samt en deltagande observation i form av studieresa (ca 9 timmar)	<i>”Det består av det sociala och ett intresse av att vårda vårt bruk och kulturarv”</i>  <i>”Myllan och öppenheten måste finnas i grunden för att saker ska kunna hända.”</i>  <i>“Generationsväxlingen är den största utmaningen.”</i>  <i>”Det krävs tillit. När det gäller regelverk och tillstånd, kan föreningslivet tröttna.”</i>	Social vinning, kulturarv, folkhälsa, välmående, lokal prioritet  Gemenskap, öppenhet, engagemang, trygghet  Utmaningar, framtidsoro, olösta problem  Bearbetning, kritik, behov, självständighet	Sociala och kulturella drivkrafter som orsak till entreprenöriell verksamhet  Verksamhetsöverskridande samarbeten, avsaknad av konkurrerenskultur  Svårigheter att inkludera den yngre generationen och inkludera bruksinvånarna  Åsiktsskillnader om myndighetsansvar, beroendeberoende relation	N1: Lasses Leder N2: Monicas Mylla N3: Vretarnas Varp  Tema 1: Entreprenörskap för lokal hälsa Tema 2: Platsberoende entreprenörskap Tema 3: Entreprenörskap och inkludering Tema 4: Ambivalens kring institutionellt och finansiellt stöd
Förklaring	Undersökning av möjliga ingångar till studien	Utforskning av sociala, kulturella & lokala processer	Hitta empiriska perspektiv	Koda empiriska perspektiv	Koda, kategorisera & strukturera empiriska perspektiv	Belysa & förklara rurala entreprenöriella kontexter

Kvalitativ metod användes eftersom den är lämpad för att studera sociala kontexter, till skillnad från kvantitativ metod som passar bättre för generalisering mellan olika kontexter (Bryman & Bell, 2024). Den induktiva ansatsen innebär att studien har haft en tolkande hållning. I detta led har ansatsen även varit iterativ, vilket innebär att forskaren rör sig fram och tillbaka mellan empiri och teoretiska reflektioner. Inom kvalitativ forskning betraktas således teorin som ett resultat av empirisk forskning, till skillnad från kvantitativ metod som använder empiri för att pröva en redan erkänd teori (ibid.).

Studien har även haft en socialkonstruktionistisk utgångspunkt, vilket innebär att den sociala verkligheten betraktats som en konstruktion i en ständig föränderlig process av interaktioner (Bryman & Bell, 2024). Inom detta förhållningssätt ses kategorier som något människor skapat för att förstå verkligheten, ett resultat av sociala företeelser. I kontrast till en objektivistisk utgångspunkt som i stället ser sociala fenomen som externa faktum, existerande oavsett människans medvetenhet om dem, tillika objektiva företeelser. Studiens ontologiska förhållningssätt har därmed utgått ifrån att verkligheten förstås genom subjektiva processer, i ett socialt samspel människor emellan (ibid.).

En kritik som framförts gällande kvalitativ metod är att den ofta riskerar att påverkas av subjektivitet genom forskningsprocessen, i vilken forskarens personliga engagemang kan komma att påverka respondenterna och deras svar (Bryman & Bell, 2024). Dessutom framförs ofta kritik gällande metodens replikerbarhet. Även om replikerbarhet alltid är en utmaning inom forskningssammanhang ses den som extra utmanade i kvalitativ forskning, eftersom den till stor del bygger på forskarens personliga förmåga (eller oförmåga) att synliggöra sociala företeelser. I linje med den kvalitativa forskningens omöjliga natur gällande replikerbarhet, kritiseras den även för sin oförmåga att generalisera resultaten till andra kontexter. Flyvbjerg (2006) menar å andra sidan att den kvalitativa metoden erbjuder unika fördelar jämfört med kvantitativa ansatser. Han menar att sann expertis inte bygger på generella regler utan på intim kännedom om specifika fall. Detta kräver den närhet till verkligheten som en kvalitativ metod ofta ger, där forskaren kan tvingas överge förutfattade meningar när verkligheten säger emot (ibid.).

## 3.2 Forskningsdesign

Forskningsdesignen, som utgör studiens ramverk för insamling och analys, grundar sig en fallstudiedesign. Fallstudie ansågs vara en fördelaktig forskningsdesign eftersom den syftar till att undersöka sociala verkligheter (Bryman & Bell, 2024). På så vis passade designen studiens syfte att tydliggöra entreprenöriella drivkrafter och motivationer i Bruksorten. Goda fallstudier har möjlighet att generera komplexa narrativ som således kan vara mer användbara för både teoretiker och praktiker (Flyvbjerg, 2006). Något som togs tillvara på i denna studie vid formandet av tre narrativ från Bruksorten, som illustrationer av den verklighet som hittats på platsen. Samtidigt kan en fallstudiedesign innebära

svårigheter i att summera och generalisera resultat, vilket ofta framförs som den starkaste kritiken mot designen (Flyvbjerg, 2006). Å andra sidan anses metoden vara mer lämplig för att navigera metodologiska och etiska utmaningar, när det rör ämnen som handlar om personliga erfarenheter och åsikter (Astner, 2026).

Den primära analysenheten har varit individer på något vis har en aktiv relation till Bruksortens kulturella liv. Som forskare valde jag att åka till Bruksorten vid två tillfällen och övernatta på ett AirBnB. Detta i syfte att kunna vara aktivt närvarande i sammanhangen jag ville undersöka, samt ha flexibilitet i planeringen av intervjutillfällena. Utöver detta deltog jag även på en studieresa, som innebar ett återbesök i Bruksorten. Empirin samlades primärt in under vecka 15 och 16 i april 2026, men bestod även av ett återbesök i maj, vecka 21, 2026. Totalt bestod empirin av två fokusgrupper, två deltagande observationer samt fyra semi-strukturerade intervjuer.

### 3.3 Urval

Det första telefonsamtalet med en person från Bruksorten fick jag via en bekant som medverkat vid en operaföreställning på Herrgården. Telefonsamtalet ledde till att personen själv, kallad Hans, tog initiativ till att bjuda in bekanta för att samtala om ideella engagemang på orten. Hans tyckte nämligen ämnet lät viktigt och trodde samtalet skulle gynna deltagarna. Efter att jag mejlat en ingress med studiens syfte, spred Hans ordet. Datum och tid sattes, Herrgården erbjöds som plats och därefter kunde jag påbörja förberedelserna inför samtalet.

När fältarbetet fått ett planerat datum sökte jag vidare på internet efter andra människor och föreningar som rörde sig i sammanhang kultur. Syftet var att kunna möta dem i samband med gruppsamtalet på Herrgården. I mitt internetsökande hittade jag Vävstugan (Vretarnas Varp), som blev mitt första gruppsamtal. Även krukmakaren Monica (Monicas Mylla) hittade jag då och bestämde träff med via telefon. När jag sedan bokade boende i Bruksorten fick jag kontakt med AirBnB-värden Beatrice. I samtal om syftet med mitt besök på orten visade det sig att hon var engagerad i ett naturledsprojekt (Lasses Leder) och gärna ställde upp på en intervju. Mitt sista förberedande telefonsamtal var med Lasse (Lasses Leder), en kontakt jag fått av min handledare. Lasse bjöd med mig på ett planeringsmöte för ett evenemang på Bruksorten och ställde även upp på en intervju. Planeringsmötet kom att bli min första observation i Bruksorten. På mötet träffade jag Pelle, som var engagerad i bygdens förenings- och hembygdsarkiv, hembygdsföreningen samt teatern och ställde upp på en intervju.

Ungefär fem veckor efter fältarbetet följde jag med på en studieresa med en ideell förening som arbetar med lokalt ledd utveckling i området i och kring Bruksorten. Resan blev studiens sista observation som även gav mig sista ett återbesök i Bruksorten, där jag fick träffa majoriteten av de personer jag intervjuat tidigare under våren.

Som synes använde jag mig av ett så kallat snöbollsurval i min studie, vilket Bryman & Bell (2024) definierar som ett urval där forskaren först skapar kontakt

med en liten grupp relevanta människor för forskningsområdet, för att sedan använda dem för att etablera kontakt med andra. Urvalsmetoden valdes då den lämpar sig när syftet med forskningen är att förstå socialt inbäddade gemenskaper och interaktioner (Dodd et al., 2021).

Samtliga medverkande i samtal och intervjusituationer skrev under en samtyckesblankett samt godkände ljudinspelning av samtalen på min telefon. Efter intervjutillfällena har de medverkande anonymiserats och fått alias, lika så doldes ortsnamnet i syfte att skydda de medverkandes identitet och integritet. Detta gjordes för att ta hänsyn till det Bryman & Bell (2024) beskriver som forskningsetiska principer.

I Tabell 3 syns medverkande, namn, verksamhet och vilken typ av insamling de deltog i.

Tabell 3: Medverkande

ID/kod	Insamling	Antal deltagare	Organisation/ Engagemang
Lasse	Intervju	1	Förening för kultur och naturleder
Monica	Intervju	1	Företagare & Konstförening
Pelle	Intervju	1	Förenings- och hembygdsarkivet, Hembygdsförening
Beatrice	Intervju	1	Förening för kultur och naturleder
<b>Vävstugan</b>	Fokusgrupp	4	
Bodil			Vävstugan, teatern
Sofia			Vävstugan, hembygdsföreningen
Brita			Vävstugan
Ylva			Vävstugan
<b>Herrgården</b>	Fokusgrupp	5	
Hans			Folkdanslaget, diverse föreningsstyrelser
Oskar			Hembygdsförening, kyrka och lokalpolitik
Ola			Folkets hus, KRO, kyrkorådet, konstnär
Gustav			Verksamhetschef Herrgårdsstiftelsen
Per			Fiskeriförening, Hembygdsförening
Viveka			Diverse ideella engagemang
<b>Studiebesök &amp; resor</b>			
Gruvan	Observation	< 20	Samlade föreningar, företag & tjänstemän från kommunen
Bussresan	Observation	> 20	Ideell förening för landsbygdsutveckling

## 3.4 Insamling

### 3.4.1 Semi-strukturerade intervjuer

Semi-strukturerade intervjuer ska utgå från en guide med huvudteman och tillhörande frågor som önskas tas upp under samtalet (Bryman & Bell (2024)).

Samtalen ska hållas öppna för att kunna fånga in de ämnen och perspektiv som deltagarna vill prata om. Det innebär även att deltagarna inte behöver svara på frågor i en specifik ordning för att skapa utrymme att ställa följdfrågor som inte ingår i det förberedda materialet.

I denna studie utgick vardera semi-strukturerade intervju från en guide (se bilaga 1) och genomfördes på en plats som deltagaren själv föreslagit, i syfte att skapa en så avslappnad miljö som möjligt. Innan intervjun berättade jag om mig själv och projektet, samt fick deltagarnas samtycke till medverkan och ljudinspelning på min telefon. Enligt Bryman & Bell (2024) är inspelning att föredra i dessa sammanhang eftersom det möjliggör användandet av direkta citat, tydlig uppföljning av vad som sägs samt att forskaren inte distraheras av att föra anteckningar.

Samtliga intervjuer och gruppsamtal transkriberades med hjälp av programmet Transkriptor<sup>1</sup>, som underlättade möjligheten att se över intervjumaterialet på ett strukturerat sätt. Personerna delgavs inte en respondentvalidering eftersom jag inte ansåg att det skulle gagna min studie. Som Astner (2026) menar finns det en poäng i att välja bort sådan typ av validering, eftersom den riskerar bidra till efterkonstruktioner av de genomförda intervjuerna. Istället handlar det om att vara transparent och reflexiv till hur empirin som samlats in och tydliggöra beskrivningar av analysens framväxt (ibid.).

### 3.4.2 Fokusgrupper

Morgan (1996) definierar fokusgrupper som en forskningsteknik där data samlas in genom gruppinteraktion kring ett av forskaren utvalt ämne. Med syfte att skapa en miljö där deltagare kan diskutera och jämföra åsikter och erfarenheter, för att som forskare få en interaktiv inblick i ämnet (ibid).

För denna studie utgick båda fokusgrupperna ifrån samma intervjuguide (se bilaga 1) som de semi-strukturerade intervjuerna, dock med tillägg av ramschema över tidsåtgång för varje huvudtema. Samtalet hölls öppet för att kunna fånga in de ämnen som kändes viktiga för deltagarna att prata om. Samtidigt användes den förberedda strukturen för att samtalet inte skulle ta en allt för avvikande riktning. I intervjuguiden beräknades ett tillfälle ta 2 timmar inklusive paus, eftersom det var den utsatta tidsramen som angivits i mejlkonversationen med Hans. Tillfället med Vretarnas Varp tog endast 1 timme medan det andra, på Herrgården, tog ca 1 timme och 20 minuter.

### 3.4.3 Deltagande observationer

Som Flyvbjerg (2006) betonar kan observationer vara en viktig del för att förstå komplexa mänskliga beteenden, eftersom det erbjuder en närhet till den verklighet som studeras. Vidare kan mötesobservationer ge en konkret bild av hur faktiska diskussioner förs, och spontana kommentarer ges, mellan aktörer (Alimedadi & Daniel, 2024). Medan en studieresa, som innebär ett deltagande i fält, ger forskaren möjlighet att observera och möta känslor, tankar och berättelser hos de aktörer som undersöks (ibid). Utifrån en önskan om att se entreprenöriella

processer mellan aktörer i Bruksorten, utfördes därför två deltagande observationer inom studiens fältarbete.

Den första observationen skedde under ett planeringsmöte för ett evenemang på orten, som jag blivit medbjuden på av Lasse (Lasses Leder). Den andra observationen var i form av en studieresa som jag blivit medbjuden på av min uppsatshandledare. Människorna som deltog under tillfällena gjordes medvetna om min roll och syftet med mitt deltagande. Vid observationerna fördes anteckningar i min loggbok eller anteckningsapp på telefonen. Detta i syfte att som forskare reflektera över situationerna jag befann mig i, för att bibehålla en reflexiv ansats.

### 3.5 Litteraturgenomgång

*”En komplett litteraturoversikt är ett sätt att bekräfta din trovärdighet som någon som är kunnig inom ditt valda forskningsområde”* skriver Bryman och Bell (2024, s.102). Med detta som grund har jag läst och tolkat tidigare forskning som angriper entreprenörskap och entreprenöriella ekosystem-modeller. Med en kritisk ingång har jag studerat litteraturen genom att föra anteckningar kring de artiklar jag läst och reflekterat över ståndpunkten författarna har till det forskningsnarrativ de bedriver. Det handlade således inte bara om att hitta tidigare litteratur, utan även att finna stöd för de litterära argument jag som forskare ville föra. Som Bryman & Bell påpekar (2024) handlar det om att ställa frågor om processen bakom den publicerade forskningen och kritiskt läsa beskrivningar och resultat.

Eftersom min syn på förhållandet mellan teori och empiri varit induktiv och min ansats interpretivistisk, var litteraturoversikten jag utförde ett sätt skapa en bild av den forskningen jag ville vara en utvecklande del av. Det betyder att litteraturinsamlingen ständigt varit en del av mitt arbete, den påbörjades innan datainsamlingen och fortgick genom hela forskningsprocessen. Det teoretiska ramverket har således skrivits i samklang med den tematiska analysen (Tabell 4) av empirin och inläsning av relevant litteratur.

Litteraturen jag läst består i första hand av vetenskapliga artiklar men även av ett par böcker. Jag har främst använt mig av Google Scholar och ResearchGate, men även undersökt referenslistorna i de artiklar jag fattat tycke för, för att se vilka artiklar de har använt i sin forskning. Jag har även fått stor hjälp av min handledare att sätta en tydlig teoretisk grund. Majoriteten av litteraturen har varit på engelska och eftersom denna uppsats skrivs på svenska har originaltexterna därför översatts. Detta skapar en viss risk av förvrängning, vilket jag har tagit i beaktning vid mitt tolkande av litteraturen.

### 3.6 Analys av data

För att nå målet med att utveckla förklaringen av entreprenöriella ekosystemprocesser på landsbygden, utförde jag en tematisk analys (se Tabell 4). En metod som innebär att den transkriberade empirin kategoriseras utifrån begrepp och ämnen som tas upp (Bryman & Bell, 2024). Därefter identifieras

teman, vilka slutligen kan användas i den teoretiska analysen av empirin för att kunna svara på studiens problemformulering med frågor (ibid.). När studien har en iterativ och reflexiv ansats innebär det att teoretiseringen utvecklas simultant med det empiriska arbetet och analysen av det (Astner, 2026). Det har inneburit att jag som forskare behövt vara lyhörd inför teman som uppkommit i intervjusituationerna, för att på så vis kunna identifiera mönster som krävde teoretisk återkoppling mellan tillfällena (ibid.).

Tabell 4: Tematisk analys

Citat	1: a kodning	2: a kodning	Tema
<i>”Jag tror att det består av två delar: det sociala och ett intresse av att vårda vårt bruk och kultur//...// Folkhälsoperspektivet ligger mig varmt om hjärtat”</i>	Social vinning, kulturarv, folkhälsa, välmående, lokal prioritet	Sociala & kulturella drivkrafter som orsak till entreprenöriell verksamhet	Entreprenörskap för lokal hälsa
<i>”Det är lätt att tänka att det är enskilda personer//...// Men myllan och öppenheten måste finnas i grunden för att de sakerna ska kunna hända.”</i>	Gemenskap, öppenhet, engagemang, trygghet	Verksamhetsöverskridande samarbeten, avsaknad av konkurrensskultur	Platsberoende entreprenörskap
<i>”Den höga medelåldern på oss, det är en stor utmaning.”</i>	Utmaningar, framtidsoro, olösta problem	Svårigheter att inkludera den yngre generationen & konkurrera med resterande tillgängligt utbud	Entreprenörskap & inkludering
<i>”Men det krävs tillit, att kommunen litar på oss och att vi litar på kommunen//...//När det gäller regelverk och tillstånd och sånt där kan föreningslivet liksom tröttna.”</i>	Bearbetning, kritik, behov, självständighet	Åsiktsskillnader om myndighetsansvar, beroende-oberoende relation	Ambivalens kring institutionellt & finansiellt stöd

### 3.7 Kritisk reflektion

Denna studie har genomförts i en samtid som står inför många utmaningar gällande landsbygdsfrågor och ideella verksamheter. Nedrustning av studieförbund, mindre pengar till kultur och konstverksamheter och landsbygdens utarmning är aktuella och omdebatterat ämnen i politisk mening och ur forskningssynpunkt. Mina personliga erfarenheter till samtidens utmaningar har lagt en grund till varför jag valde att skriva denna uppsats. Under min uppväxt på landsbygden fick jag tidigt lära mig om rurala utmaningar och möjligheter. Jag har sett fritidsgårdar stänga, centrum tömmas på affärer, busslinjer dras in och grannars verksamheter gå i konkurs. Jag har levt nära människor som går på knäna för att kunna driva sin verksamhet men också sett möjligheterna som kommer av att tillsammans stå upp mot myndigheters exploateringsplaner. Jag har

också sett betydelsen av ideella engagemang och kooperativ och jag har erfårit den sinnesstämning som kommer av att vara kreativ tillsammans med andra i konst- och kultursammanhang.

Vidare väcktes intresset för denna studies tema i en kurs i organisationsteori där entreprenöriella ekosystem på landsbygden ingick som ämne. Under kursen valde dessutom min studiegrupp att fokusera vårt grupparbete på det Hantverkskollektiv jag själv grundat. Där påbörjades tanken om att undersöka betydelsen av icke-vinstdrivande verksamheter och engagemang för entreprenöriella processer.

Som Astner (2026) påvisar kan forskarens erfarenheter vara en resurs i kvalitativ forskning. Så länge medvetenhet och reflektion över de erfarenheter forskaren bår med sig in i ämnet tas i beaktning. Detta eftersom intervjuer är socialt konstruerade samtal, påverkade av förväntan och breda diskursiva processer och kontexter. Oavsett situation kan du som forskare inte undgå att dina respondenter kommer påverkas av dig som person. Det handlar därför om att vara medveten om hur du påverkar situationen och utefter det göra medvetna val (ibid). Genom att omfåmna den performativa naturen av intervjusituationer kan forskaren få tillgång till nyanserade och djupa ämnen. Det handlar alltså om att försöka vara reflexiv, följsam och flexibel i mötet med människorna som intervjuas (Astner, 2026), vilket jag försökt vara genomgående i min studie. Eftersom jag gått in i ämnet med tidigare erfarenheter som påverkat mig, handlade i mitt fall reflexivitet om att påminna mig om att sammanhanget jag undersökte inte var detsamma jag växt upp i – utan något nytt med andra narrativ. Det jag kunde göra var att försöka förstå människorna så gott jag kunde och samtidigt vara öppen inför att mina tolkningar påverkas av mina personliga erfarenheter.

För att bibehålla en reflexiv ansats under studiens gång har jag använt mig av en loggbok, i vilken jag antecknat tankar innan, under och efter intervjuer, fokusgrupper, observationer i Bruksorten och i samband handledarmöten. Jag har även följt upp tillfållena med en reflektion över hur långt jag kommit i min forskningsprocess samt vad jag behöver göra för att kunna gå vidare. Därigenom har studien gett mig ett vetenskapligt perspektiv och en annan typ av kunskap om ett sammanhang jag känner igen, vilket har varit en personlig drivkraft för mig under arbetets gång.

## 4. Empiri

Detta kapitel innehåller tre empiriska narrativ och fyra teman från den tematiska analys jag genomförde av min empiri. Narrativen har döpts till Lasses Leder, Monicas Mylla och Vretarnas Varp. Tema är: Entreprenörskap för lokal hälsa, Platsbundet entreprenörskap, Entreprenörskap och inkludering samt Ambivalens kring institutionellt eller finansiellt stöd.

### 4.1 Narrativ

#### 4.1.1 Lasses Leder

Efter en utbränning hamnade Lasse på Skogsstyrelsen i ett projekt som handlade om att inventera värdefulla träd, i syfte att ge vidare information till kommunen, länsstyrelsen och byggherrar. När projektet lades ner bestämde sig Lasse för att starta ett eget företag i samma anda, eftersom han såg vikten av att hjälpa andra utbrända att må bättre genom att ta sig ut i naturen med ett syfte. Inom företaget fortsatte inventeringen och breddades till att även inkludera naturvård. Naturvården hade både ett biologiskt bevarande perspektiv men även ett upplevelseperspektiv, för att göra det enklare för människor att ta sig ut i naturen snarare än att göra skogen mer ekonomiskt värdefull för ägarna.

Efter ett halvt decennium gick Lasse vidare till att driva företaget i ett ideellt sammanhang. Han arbetar nu med att rusta upp leder runt Bruksorten och i samband med detta vårda kulturarvet. Lasse lyfter två sammanflätade drivkrafter bakom sitt fortsatta engagemang: det sociala värdet av att göra någonting meningsfullt tillsammans med andra, och ett intresse för bevaring av bygdens kulturarv. För Lasse handlar det om att skapa en bygd där människor både trivs och har möjlighet till ett aktivt friluftsliv – folkhälsoperspektivet är en central del i allt han gör.

#### 4.1.2 Monicas Mylla

För 25 år sedan flyttade Monica till Bruksorten, lockad av de unika förutsättningarna för konstnärligt skapande och närheten till kollegor. Genom ett samspel mellan kommunen, lokala stiftelser, ideella föreningar och invånarna har hon utvecklat sin verksamhet i historiska miljöer. Idag har hon både keramikateljé och utställningslokal i en av de gamla sadelmakarlängorna nära centrum.

Monica beskriver platsens speciella "mylla" som avgörande för att hon valt att stanna kvar. Hon lyfter särskilt Herrgårdsstiftelsen som en viktig aktör för att möjliggöra ett brett kulturutbud med ideella kulturföreningar, hantverkstäder och småföretagande. Att området hålls öppet för skolverksamhet och friluftsliv skapar en levande miljö. Hon ser också den historiska närvaron och samhällets struktur som en väsentlig del av platsens identitet. Där ingår det öppna samarbetet mellan föreningar och företag samt tillgängligheten av kommunal service som sporthall,

bibliotek och badhus som Monica ofta går till. Monica berättar även om den avgörande roll som den lokala konstföreningen och utställningsverksamheten haft för hennes verksamhet. Skapandet av arenor för andra yrkesverksamma konstnärer ger henne stor vinst i den egna verksamheten.

Ytterst har dock den positiva kraften, sociala omsorgen och öppenheten bland människorna hållit henne kvar i Bruksorten. Trots att arbetet som hantverkare är ensamt, som både egen arbetsgivare och tagare, är känslan av att vara del i ett större sammanhang den största anledningen till att hon stannat kvar.

### 4.1.3 Vretarnas varp

Vretarnas varp är en vävstuga i Bruksorten, som under de senaste åren har ställts inför utmaningar kopplade till ett pågående generationsskifte. Medlemsantalet har sjunkit kraftigt, vilket medlemmarna själva härleder till en bristande kännedom om verksamheten bland lokalbefolkningen. Trots att besökare utifrån hittar dit är det sällan ortsborna själva tittar förbi. Föreningens största framtidsfråga handlar därför om att rekrytera nya krafter som kan föra det textila arvet vidare. Försök har gjorts att förankra verksamheten hos den yngre generationen, bland annat genom planerade samarbeten med Bruksortens skola. Dessa försök har dock runnit ut i sanden, delvis på grund av att viktiga kontaktpersoner inom skolan försvunnit.

Även lokalsituationen utgör ett osäkerhetsmoment för föreningen. De nuvarande lokalerna hyrs av kommunen, men det finns en ständig oro för uppsägning eller drastisk hyreshöjning. Historiskt sett har föreningen tvingats kämpa för sin plats, deras tidigare hus hotades av rivning. Idag präglas tillvaron av en oro kring det bristande kommunala stödet, i kombination med att generationsväxlingen ska leda till att föreningen tvingas upphöra.

## 4.2 Teman

### 4.2.1 Entreprenörskap för lokal hälsa

Det första temat som framkom i fältarbetet var entreprenörskap för lokal hälsa. Inom detta tema beskriver entreprenören sammanflätningen mellan viljan av att driva en verksamhet som skapar välmående både för medlemmar och resterande bygd, och som dessutom vårdar kulturarvet. Lasse beskriver:

”Jag tror att det består av två delar: den ena delen är det sociala – att kunna träffas och göra saker tillsammans. Den andra delen är ett genuint intresse av att vårda vårt bruk och kulturarv. Det handlar om att ge våra invånare en bra bygd att trivas i, med möjlighet att utöva friluftaktiviteter och andra intressen... Folkhälsoperspektivet ligger mig varmt om hjärtat; att folk ska få må bra.”

I andra samtal beskrivs sammanflätningen på liknande sätt: att göra någonting för andra och att bli uppskattad för det ideella arbete som utförs. Pelle som, bland annat, engagerar sig i bygdens förenings- och hembygdsarkiv säger:

”Att det ger mig någonting mera. Det handlar om att bli uppskattad för det man gör. Det är en trevlig och viktig del. Det andra är vetskapen att man gör någonting som är nyttigt. Den tredje är att om inte jag gör det här, kanske det inte blir gjort. Det skapar en inre tillfredsställelse. Så det är för egen vinning, ingen ekonomisk vinning. Det är en mänsklig och intellektuell vinning.”

Även en önskan om att göra bygdens kulturhistoria mer tillgänglig som en del av engagemanget. Vid ett samtal med Beatrice, som rustar upp ett hus längs en naturled i syfte att fylla det med konst, nämns förhoppningen för vad engagemanget ska ge andra:

”Vi hoppas att det ska tillföra någonting, att jag kan visa upp konst på vägen, som en avstickare liksom. Tanken är att det ska väcka något mera och att folk som bor här ska tycka att det är mysigt...Projektet blir att dela med sig av den här platsen till hela Bruksorten. Det här handlar kanske inte så mycket om konst utan att dokumentera ortens och sin egen historia.”

## 4.2.2 Platsberoende entreprenörskap

Det andra temat som framkom i fältarbetet var platsberoende entreprenörskap. I detta tema poängterar entreprenören det breda förgrenade verksamhetslivet och den lokala, sociala miljön som en viktig del till varför hen bedriver sin verksamhet i Bruksorten. Som Monica berättar:

”Det är lätt att tänka att det är enskilda personer, för så tror jag att folk tänker, att det handlar om en själv. Men myllan och öppenheten måste finnas i grunden för att saker ska kunna hända.”

Vidare lyfts ortens förenings- och företagsöverskridande samarbetet upp, vid Herrgårdssamtalet av Hans:

”Det finns en vilja att ställa upp för varann. Om en förening ringer till ett företag och säger att de behöver en traktor i tio timmar så ställer de oftast upp. De börjar inte med att säga ett pris, utan frågar om det finns någon som kan köra den.”

Vid ett samtal med Pelle, som är aktiv i bygdens förenings- och hembygdsarkiv och hembygdsföreningen, berättar han att platsens samarbetskultur delvis grundats i arbetarrörelsen framfart i bygden, men även att det funnits en kultur av att driva saker tillsammans. Han berättar:

”Här förstod människor att samarbeta var ett sätt att kunna möjliggöra saker. När arbetarrörelsen fick fäste, blev den stark här och det finns fortfarande föreningar för det mesta. Det tror jag beror på att det funnits starka människor som har drivit föreningslivet under långa årsperioder, som har visat kraften i att gå samman. Inte muskulärt starka kanske utan i andens starka människor som gemensamt har fört bygden framåt.”

Även Lasse tar upp ortens historiska koppling till samarbete, att det exempelvis har ingått i arbetsuppgifterna för människor som jobbade vid bruket. Han berättar:

”Jag tror att det mycket handlar om att det är en stolthet över brukets historik när det gäller att engagera sig i saker. Förr så skickade de som ägde bruket sin personal och städade stränderna, renoverade bryggor och fixa med hopptornet. Det fick de göra på arbetstid, vilket jag tror smittar av sig - att man inte behöver göra allting för egen räkning.”

Vidare lyfter även andra personer, liksom Monica, upp Herrgårdstiftelsen som en viktig del av Bruksorten. I samtalet på Herrgården säger Viveka:

”Herrgården är någonting som Bruksborna har, det är vårt hus. Det är inte någon brukspatron. Utan det här är våran park och det är unikt. Här är hjärtat mitt i byn.”

Likt Monica Mylla tas även badhuset upp i flera sammanhang, som ett ställe där människor möts över verksamhets- och föreningsgränser. Brita från Vävstugan berättar:

”Jag träffar Orangeri-trädgården, hembygdsföreningen och andra föreningar varje morgon på Badhuset. Det är inte arrangerat, utan alla går bara dit.”

Samtidigt som flera pratar om det även handlar att ha öppenheten till mötas och skapa gemenskap för att engagemang och kreativitet ska födas på orten, Per berättar:

”Ja, det kan vara på många ställen som idéer föds. Det kan vara på en lunch eller i en bastu. Man möts vid något evenemang och i ett samtal kommer de här kreativa tankarna och idéerna fram... och det är utifrån den gemenskap som kreativitet skapas. För möts man inte, då blir det inget samtal.”

Öppenheten och viljan av engagemang för kreativitet har också visats sig i invånarnas engagemang för att hjälpa konstnärer bo och arbeta på platsen. Ola, som är verksam konstnär och med i Herrgårdssamtalet delar med sig om en händelse:

”Det var en som skrev en motion till kommunen att de borde köpa in min dokumentation om gruvan och järnverket. Många ställde upp och samlade in namn, så kommunen gjorde tillslut ett inköp... Orten har liksom sett till att utnyttja mig under alla år.”

### 4.2.3 Entreprenörskap och inkludering

Det tredje temat som framkom i fältarbetet var entreprenöriella utmaningar. I detta tema beskriver entreprenörer utmaningar med generationsväxling och svårigheten i att inkludera människor på orten i verksamheterna.

Utöver Vretarnas varp oroar sig flera inför en generationsväxling:

”Den höga medelåldern på oss, det är en stor utmaning.” (Oskar)

”Generationsväxling är den största utmaningen. Det gäller egentligen alla föreningar som vi har pratat om nu, alla har en ålderstigen funktionärskår.” (Lasse)

Medan andra menar på att det även handlar om utmaningen att hitta sätt att inkludera de människor i Bruksorten som inte engagerar sig i verksamheterna, Viveka från herrgårdssamtalet berättar:

”Det är en utmaning att möta alla i Bruksorten och när man tittar på flödet av aktiviteter... Jag tänker på Facebook, som har en sida för evenemang, då tänker jag att det är ett för stort utbud. Vi är behovsmättade på något vis.”

Att bli ihågkomna bland ortsborna kan också vara en utmaning enligt Sofia från Vretarnas varp:

”Många vet inte ens att vi finns, de tänker nog inte på oss. Om man säger något så blir reaktionen snarare: ’Just det, ni!’. Visst finns det väl de som är intresserade av hantverk som dyker upp, men det är bara några få i alla fall.”

Även Beatrice från naturledsprojektet pratar om svårigheten att få med sig bruksborna:

”Det är jättesvårt att få bruksare att gå på det här. Folk kan åka jättelångt för annat, men här finns det liksom inget samband. Det är en sån liten skara som är intresserad, så resten känner sig kanske inte helt hemma.”

#### 4.2.4 Ambivalens kring institutionellt och finansiellt stöd

Det sista temat som framkommit i fältarbetet är ambivalens kring institutionell och finansiellt stöd. Ambivalens används därför att personerna som medverkat i studien inte är ense i sina åsikter om vilken roll det institutionella och finansiella stödet spelar eller borde spela. Ambivalens används även för att förklara de olika rollerna myndigheter spelar beroende på verksamhet.

Som tidigare nämnt lever Vretarnas Varp under ständig oro av att gå miste om sina lokaler som de hyr av kommunen. Bodil berättar om hotet:

”Att huset finns kvar. Att inte kommunen kommer på att de ska renovera det. För då vräker de oss. Det hotet har vi levt under förut. Då var det en gammal medlem som såg till att vi hamnade här. Men hotet finns alltid kvar”

Kommunens roll för att få finnas kvar kommer även upp i samtalet på Herrgården, där oron om att Bruksorten ska bli en ”sovstad” som grannkommunen, kommer fram. Viveka säger:

”Ska vi upprätthålla det här som finns i föreningslivet och alltihopa, får inte Bruksorten bli en sovstad. Vår grannort är en riktig sovstad. Servicen, både kommersiell och kommunal, är på bottenivå alltså.”

Samtidigt som andra verksamheter inte lever under samma oro, där kommunen snarare ses bidragare till en positiv verksamhetsutveckling. Monica från sadelmakarlängan berättar om hur kommunen det senaste decenniet engagerat sig mer i verksamheten:

”Nu är kommunen mycket mer engagerad i verksamheten jämfört med vad den var förut. Det gör stor skillnad för hållbarheten över tid. Om man har en kommun som ett år är engagerat och ett annat år inte är det, då är det mycket svårare att bygga någonting för framtiden. Så att det finns ett sånt engagemang i grunden här, är jätteviktigt.”

Lasse berättar även om hur samarbetet gentemot kommunen har utvecklats i positiv dager under de senaste åren och att det nu är lätt att få stöd, han säger:

”Nu har jag hållit på i sex-sju år med att bearbeta kommunen hela tiden. Det som tog flera månader tidigare, det kan gå över dagen nu.”

Vidare finns det också åsikter om att kommunen inte ger nog med stöd till att stötta verksamhetsöverskridande engagemang. Pelle berättar om ett projekt mellan hembygdsföreningens bagarstuga och skolan som kommunen inte valt att stötta finansiellt, utan Lions istället fått gå in och hjälpa till med:

”Bagarstugan har bjudit in skolbarn årskurs tre att komma dit och baka. Men skolan har inte fått pengar att köpa ingredienser. Så då har Lions gått in och petat in pengarna istället... Samarbetet med skolan är ett aktivt kulturjobb och då tycker jag att det är väldigt smäsint utav kommunen att inte hjälpa till.”

Lasse nämner i sin tur att det också kan handla om att kommunen behöver anpassa sig till de förutsättningar som finns för Bruksortens verksamheter och släppa på kontrollen.

”Det krävs tillit, att kommunen litar på oss och att vi litar på kommunen, de behöver släppa på kontrollbehovet. Det är liksom både hängslen och svångrem. När det gäller regelverk och tillstånd kan föreningslivet tröttna om det är för omständligt. Vi hör inte av oss ett år i förväg om vi vill bygga en brygga, utan några månader innan bara. Men kommunen har inte de ledderna.”

Slutligen nämner även Beatrice tilltron till att engagemanget i Bruksorten kan klara sig utan det institutionella stödet, hon säger:

”Det verkar inte stå och falla bara på pengar i alla fall. Det har alltid funnits många privata aktörer som värnar om oss - det finns så många generösa Bruksbor.”

## 5. Diskussion

I detta kapitel analyseras empirin från Bruksorten utifrån studiens konceptuella lins. Avsnitt 5.1 visar hur Bruksortens entreprenöriella ekosystem utmanar traditionella modeller. Avsnitt 5.2 diskuterar hur det rurala entreprenörskapet präglas av kollektiva, konkurrenslösa samarbeten. Kapitlet avslutas i avsnitt 5.3 med en sammanfattning av Bruksortens rörelser mellan trygghet och oro i det rurala entreprenöriella ekosystemet.

### 5.1 Entreprenöriella ekosystem

Den klassiska entreprenöriella ekosystemmodellens bidrag till beslutsmodeller och forskning handlar om hur entreprenörskap ska bidra till ekonomisk tillväxt, fler jobb och globala marknader (Stam, 2015; Spiegel, 2017). Fokuset för hur vi ska tackla den allt mer utarmade landsbygden verkar ofta läggas på hur storskaliga verksamheter ska ta plats och lyfta en bortglömd bygd till ett nytt mecka för hopp och framtid i syfte att kunna bidra till att försörja den svenska samhällsekonomin. Men är det alltid det verkliga målet?

De entreprenöriella processerna i Bruksorten målar en något annorlunda bild än ett system där kapital, kunskap och mänskliga resurser cirkulerar för att allokera och skapa ekonomiska värden (Stam, 2015; Spiegel, 2017). I verksamhetsresan som berättas av Lasses leder syns exempelvis hur både det egna och bygdens välmående sätts i första rummet, snarare än ekonomisk vinning. Lasses narrativ utgör i det ledet ett bra exempel på ortens relation till vilken typ av resurser det ideella engagemanget ska allokera. I flertalet samtal nämns gemenskap, tillhörighet, kamratskap, samvaro och mänsklig vinning som anledningar till engagemanget. Samtidigt betonas även egenvinningen – att få tillfredsställelse och må bra i sig själv – som kommer ur att delta i gemensamma projekt. Således kan entreprenörskapet för lokal hälsa understryka kritikens relevans mot klassisk entreprenöriell ekosystem-forskning, om att sociala värden bör tas i större beaktning för hur entreprenörskap konstrueras eller görs i vardagen (Anderson, 2000; Gaddefors & Anderson, 2017; Melin et al, 2022).

Enligt Welter & Baker (2021) kan kontexter användas som symboliska resurser, inte bara vara en bakgrund eller någonting statiskt entreprenören interagerar med. Narrativet om platsen och dess kulturhistoriska arv blir tydliga verktyg för Bruksorten. Lasse använder exempelvis historiska narrativ kring hur bruksägarna förr lät personalen städa stränder på arbetstid som en förklaring till den nutida öppenheten inför ideella engagemang. Kulturhistorisk inbäddning av människors tankar om orten tydliggörs även i berättelserna om brukets arbetarhistoria. Som Pelles berättelser om arbetarrörelsens fäste i bruket eller Hans om förenings- och företagsöverskridande samarbeten. Brukets historia syns även när Viveka berättar om Herrgårdsmiljön och öppenheten inför olika verksamheter där, att det är någonting för bruksborna och ”inte någon brukspatron”, visar hur historien lämnat spår i dagens narrativ kring ortskulturen.

Detta är tydliga exempel på hur aktörerna i Bruksorten gör kontext genom att använda det historiska arvet som en katalysator för förnyelse (Welter & Baker, 2021). Kulturhistoriska narrativ hjälper legitimeringen av initiativ och skapar framtidsvisioner. Å andra sidan kan det historiska arvet lämna kulturella och strukturella spår som hindrar nya typer av verkligheter, företagande och föreningsverksamheter om dessa inte passar in i den traditionella självbilden av platsen. Detta kan därigenom relateras till Bruksortens utmaning att inkludera bruksbor och den yngre generationen i verksamheterna.

Utmaningen att inkludera den yngre generationen och bruksbor kan även förklaras i relation till de sociala och kulturella konstruktioner som uppstår i centraliseringsprocesser mot en urban mitt (Anderson, 2000; Aguilar, 2021; Giazitzoglu et al., 2024, där centraliseringen handlar om att stå ut i bruset av tillgängliga utbud. De event och verksamheter som finns tillgängliga i Bruksorten är inte de som syns i sociala medier och inte heller det som räknas som framgång utifrån ekonomiska modeller. Detta berörs bland annat av Viveka som berättar att ortsborna tycks behovsmättade eller Sofias kommentar om att verksamheten inte koms ihåg av andra. På så vis synliggörs dräneringen av mänskligt kapital som kommer till följd av att det inte finns samma utbud av aktiviteter som i staden (ibid.). Dränering blir i denna mening inte nödvändigtvis ett utflytningsproblem, utan en dränering av människor som engagerar sig inom lokala verksamheter och engagemang. Konkurrensen uppstår inte alltid mellan det plats specifika urbana och det rurala rummet, utan snarare mellan vilka olika behov bruksborna vill fylla. I den meningen blir det tydligt att rurala ekosystem ständigt måste arbeta med anpassning och sårbarhet utifrån de sociala resurser och nätverk som finns tillgängliga (Bond et al., 2026). Generationsväxling och svårigheten att inkludera bruksborna i verksamheterna visar på ekosystemets bräcklighet inför olika sociala processer och hegemonier, som delar av anpassning till ett komplext adaptivt system (ibid).

Centraliseringsprocessen kan även relateras till ambivalensen kring institutionellt och finansiellt stöd. Medan Monica upplever ett kommunalt engagemang, kämpar Vretarnas varp med oro för vräkning och bristande stöd. Lasse berättar i sin tur om relationen med kommunen och hur lång tid det tagit att skapa en fungerande relation, att det handlat om att våga stå på sig och tro på att det kan bli bättre trots inledningsvis bristande stöd. Samtidigt som Pelle pratar om hur hembygdsföreningen istället vänt sig till privata finansiärer när kommunen inte vill hjälpa till att bygga verksamhetens relation till skolan. I berättelserna syns Andersons (2000) förklaring av hur politiska, ekonomiska och kulturella strukturer skapar en gravitation mot den urbana mitten. Med följd av att det institutionella stödet centraliseras kring de resurser som anses viktiga av myndigheterna, inte av Bruksorten.

Tillsammans berättar de olika verksamheterna inte bara om en ambivalent relation, utan även om sårbarheten av att vara beroende av en annan aktör i sin verksamhet. Berättelserna visar att rurala verksamheter kan upplevas som perifera utifrån det kommunala engagemanget. Samt att hegemoniska processer inte

endast påverkar tillgången till stöd utan även upplevelsen av den relationella möjligheten till hjälp.

## 5.2 Entreprenörskap på landsbygden

McKeever et al. (2015) beskriver att sociala drivkrafter kan påverka *hur* individer bedriver sin entreprenöriella verksamhet. De menar dessutom att aktörer på landsbygden ofta engagerar sig i kollektiva sammanhang som sträcker sig långt bortom den egna verksamhetens ekonomiska intressen. Deras tester bekräftas av flertalet berättelser från Bruksorten. Sättet Lasse bedriver sitt engagemang och hur Monica beskriver den öppenheten som finns visar på ett konkurrenslöst sammanhang mellan de olika verksamheterna. Hur lokala aktörer hjälps åt och inte kräver ekonomisk ersättning för utlåandet av exempelvis en traktor eller en tjänst, visar hur de kollektiva sammanhangen sträcker sig långt från den egna verksamhetens ekonomiska vinstintresse. Ytterligare ett exempel är Herrgårdsstiftelsens och herrgårdsområdets roll i att stötta ideella verksamheter. Genom att låta området vara öppet för alla synliggörs att de sociala drivkrafterna även kommer med en grundmotivation om att växa sig starka tillsammans.

Hur olika typer av aktörer engagerar sig tillsammans för Bruksorten kan i sin tur visa på Gaddefors & Andersons (2017) argument om att entreprenörskap skapas som en social förändringsprocess och i en sammanflätning mellan olika kontexter. Monica rör sig i många olika typer av rum som alla på något sätt stöttar hennes kärnverksamhet samtidigt som hon stöttar deras. Det handlar om växelverkan med platsens resurser. Vad hon får ut av att bo på platsen handlar även om vad hon ger platsen tillbaka. Sammanflätningen mellan kontexterna har heller inte ett enskilt ekonomiskt syfte utan handlar om att generera flera olika värden, för en själv och det större sammanhanget. Som poängteras av Monica handlar det om att vara en del av någonting större – en mylla.

Det platsberoende entreprenörskapet som bland annat synliggörs av Monicas Mylla kan även relateras till idealtypen *ruralt entreprenörskap*. Korsgaard et al. (2026) definierar detta som ett slags entreprenörskap som interagerar med platsen i former av meningsfullhet och socialt liv, snarare än som ett rum för vinst. Samtidigt blir det tydligt att de entreprenöriella processerna i Bruksorten inte endast drivs av skapandet av värden utifrån existerande resurser och en tillit till sociala och kollektiva sammanhang. Ambivalensen kring institutionellt och finansiellt stöd, visar även att kommunen spelar en betydande roll – även i de sammanhang där den rollen inte är odelat positiv.

Ambivalensen kring det institutionella stödet skapar i sig en entreprenöriell aktivitet som skiljer sig mellan verksamheterna, då vissa har en positiv upplevelse och andra en något mer ansträngd. I Bruksorten påverkar relationen till kommunen hur människorna bedriver sina verksamheter. Det sker i former av motstånd, som när en tidigare medlem i Vretarnas Varp krävde en ny lokal vid hotet om vräkning, i Beatrices tankar om att engagemanget inte står och faller utan ekonomiskt stöd av kommunen – eftersom de har privata aktörer i orten som kan hjälpa till – och i Lasses åsikter om att kommunen måste lita på att

verksamheterna gör ett bra jobb utan deras inflytande. Samtidigt kan stödet vara en viktig del av verksamheten när kommunen är engagerad. Vilket Monica ger exempel på när hon lyfter att kommunens engagemang bidragit till en långtgående hållbarhet, både för hennes verksamhet och de andra engagemangen på Herrgårdsområdet. Vad som tydliggörs i ambivalensen är Korsgaard et al. (2026) idealtyp *entreprenörskap för det rurala*, tillika entreprenöriell aktivitet som utmanar geografiska ojämlikheter och centraliseringsprocesser.

Enligt Korsgaard et al (2026) kan entreprenöriella aktiviteter bli politiska och institutionella verktyg för strukturell förändring. Dessa kan användas i syfte att skriva om narrativen för vad som sätter villkoren i de rurala sammanhangen. Omskrivningen av narrativen handlar i Bruksortens fall om vad ortsborna tänker och tycker om ortens möjligheter till förändring. Många berättar om kraften som finns i ortens invånare som, vilket Pelle säger, är i anden starka. Styrkan i *entreprenörskap för det rurala* blir i detta fall narrativet om Bruksortens potential, men även om dess utmaningar. Narrativet om potentialen visar på styrkan i tilltro till det lokala sammanhanget, att de kan klara svårare perioder och bristande stöd eftersom de har varandra. Narrativet om Bruksortens utmaningar används i sin tur som ett verktyg för att ställa högre krav på det institutionella stödet från kommunen. Skillnaden mellan att i verksamhetens arbete bli uppmuntrad av kommunen eller att inte bli det, skapar alltså ringar på vattnet för vilken entreprenöriell process människorna verkar i.

### 5.3 Entreprenöriella ekosystem på landsbygden

Som tidigare nämnt i det teoretiska ramverket har omvärldens oroligheter ökat intresset för landsbygdsfrågor inom såväl forskning som politik (Korsgaard et al., 2026). Hur landsbygden ska generera den utveckling och (ekonomiska) trygghet som efterfrågas är dock fortfarande otydligt (Melin & Gaddefors, 2025). Frågan är om ambivalensen och utmaningarna som syns i Bruksortens entreprenöriella ekosystem kan kallas för symptom på samtiden?

Bruksborna tycks ständigt röra sig mellan känslor av trygghet och oro. Oro över att inte klara av generationsväxlingen som ett symptom av att vara beroende av det man skapat i bygden, när tron på att kommunen stöttar i svårare perioder inte räcker till. Självständigheten som ett svar på en otrygg relation till det institutionella stödet, som i grannkommuner försvunnit helt och förvandlat landsbygdsorter till sovstäder. Utmaningen ligger i att finnas till utifrån otydliga formella krav och inte veta var hjälpen finns när det brister. Samtidigt existerar en trygghet i relation till platsen och dess sociala sammanhang och en stark tilltro till den kollektiva omsorgen. Denna grundar sig i traditioner av att hjälpas åt, inte konkurrera med varandra och en stolthet över att ha en sådan öppen bygd att bo i.

Hur Bruksortens entreprenöriella ekosystem rör sig utifrån mönster av anpassning, blir även intressant i relation till teoriutveckling om perifera rum och gravitationsprocesser mot den urbana mitten (Andersons, 2000; Anderson & Obeng, 2017; Gaddefors & Anderson, 2017; Gaddefors & Anderson, 2018). I det empiriska rummet för denna studie fanns det andra platser som gjordes perifera,

såsom storstäder och sovstäder. Ett intressant fenomen som visar att det både handlar om att göra motstånd mot det urbana, skapa mening i det lokala och särskilja sig från det tredje alternativet som utgörs av den rurala sovstaden.

Rörelserna mellan trygghet och oro och ambivalensen kring institutionellt och finansiellt stöd, blir alltså ett uttryck för att det inte är för det rurala som systemet finns till. Samtidigt måste hänsyn tas till det institutionella perspektivet från kommunen, då även de verkar utifrån bristande resurser och verktyg. Att ständigt uppfylla kraven som efterfrågas är inte heller ett enkelt uppdrag för landsbygdskommuner med finansiella utmaningar. Ambivalensen som symptom på samtiden tolkas således som ett tecken på ett bristande strukturellt system, som länge utarmat den landsbygd som nu ska finnas till för att hantera dagens ekonomiska kriser och klimathot. Således formas det rurala entreprenöriella ekosystemet genom komplexa adaptiva mönster (Bond et al., 2026), där institutionell tunnhet och avsaknad av klassiska nyckelelement genererar både trygghet och oro. Detta i en omvärld med krav på upprustning, hjälp och svar på samtida samhällsutmaningar (Korsgaard et al., 2026; Almeida & Daniel, 2024).

Följaktligen går människorna i Bruksortens entreprenöriella ekosystem inte utan påverkan av den globaliserade världens närvaro. Förutom medvetenheten om samtidens utmaningar, närvarar Silicon Valley med de entreprenöriella hjältarnas verksamheter i sammanhanget, genom närheten till globala webbtjänster och plattformar. Bruksborna som inte engagerar sig i verksamheterna för denna studie har andra förväntningar på konsumtionsmönster och fritid. Där visar utbudet av evenemang på att det heller inte går att skilja världarna åt, utan att det finns en poäng i att analysera hur de rurala rummen, ekosystemen, är inbäddade i såväl lokala och globala kontexter.

Vad som blir tydligt är i alla fall att krafter kan formas i det rurala entreprenöriella ekosystemet när samhället runt omkring sviker. Huruvida bristen på nyckelelement leder till ett fokus på andra världen eller om det är tvärtom, är möjligen inte det mest intressanta. Det handlar kanske snarare om att inte vika blicken från det som brister och samtidigt se möjligheterna att bygga vidare på en redan existerande grund, istället för att försöka uppfinna hjulet på nytt.

Tabell 5: Sammanfattande diskussionssyntes

Avsnitt	Centrala teoretiska koncept	Bruksortens empiriska uttryck	Spänningar, utmaningar och sårbarheter
Entreprenöriella ekosystem	Utmanade av ekonomiskt tillväxtfokus genom sociala och kulturella mål för bygden  Narrativ och kontext som symboliska resurser	Välmående och bygdens hälsa sätts först  Kulturhistorisk inbäddning i verksamhetsengagemang	Generationsväxling och inkludering av bruksinvånare  Narrativet om lokal tilltro jämfört med narrativet om strukturella utmaningar
Entreprenörskap på Landsbygden	Konkurrenslösa sammanhang  Interaktion baserad på socialt och kulturellt liv	Kollektivt stöd och social omsorg  Växelverkan med platsens resurser	Relationsskillnader mot kommunen skapar olika entreprenöriella processer och utmaningar
Entreprenöriella ekosystem på landsbygden	Komplexa anpassningsmönster  Tecken på ett strukturellt bristande system	Existens i skärningspunkten mellan lokala och globala kontexter  Motstånd mot centralisering, meningsskapande i det lokala och särskiljning från ”sovstäder”	Trygghet i det lokala och oro för bristande kommunalt stöd och mänsklig dränering av verksamheter

## 6. Slutsatser

Syftet med denna uppsats har varit att bidra till förklaringen av rurala entreprenöriella ekosystem utifrån sociala och kulturella processer. För att uppfylla syftet har jag utgått från kritiken gällande att den entreprenöriella ekosystem-modellen vilar på en urban norm med ekonomiskt tillväxtfokus som genererar en statisk bild av verkligheten, en bild där sociala värden och andra verkligheter bortom de strikt ekonomiska osynliggörs (Welter & Baker, 2021; Bond et al., 2026). Jag har samlat empiri i Bruksorten och utifrån den undersökt hur sociala värden och kulturarv kan påverka en Orts entreprenöriella ekosystemprocesser, för att på så vis utvidga förklaringen av vad som inryms i ett ruralt entreprenöriellt ekosystem. Min metodologiska utgångspunkt har varit induktiv, med en socialkonstruktivistisk ontologi som iterativt rört sig mellan empiri och teori för att tolka hur människorna i min empiri förklarar verkligheten. Ur min tematiska analys av empirin kom först tre narrativ fram: Lasses Leder, Monicas Mylla och Vretarnas Varp. Därefter identifierades fyra teman: entreprenörskap för lokal hälsa, platsbundet entreprenörskap, entreprenörskap och inkludering samt ambivalens kring institutionellt och finansiellt stöd.

Min empiri och diskussion visar på att den klassiska entreprenöriella ekosystemmodellen behöver utvecklas för att kunna användas i andra sammanhang än de urbana. Samtidigt understryker denna studie behovet av att betrakta kontext på det ontologiska, mer öppna, sättet där ekosystem är inbäddade i flera kontexter.

Den teoretiska analysen av empirin bidrar till en utveckling av den konceptuella linsen. Detta genom att påvisa behovet av ett mer dynamiskt och relationellt perspektiv som kan fånga upp socialt värdeskapande, motstånd och komplex växelverkan mellan individ, historia, formella och informella aktörer i en rural miljö. Det finns alltså en poäng i att förklara hur relationer, känslor och historiskt medvetande används för att navigera i, och förändra, den rurala verkligheten. Detsamma gäller för hur icke-monetära drivkrafter i ideella engagemang samspelar med sociala vinster som påverkar det rurala entreprenöriella ekosystemets överlevnad i kontexter av resursknapphet och institutionell tunnhet. Bruksortens berättelser visar att ideellt engagemang inte är en uppoffring, utan en investering för det lokala välbefinnandet och självbevarelsen. Att fokusera på social och lokal inbäddning samt relationell och kulturhistorisk navigering gör det möjligt att teoretisera landsbygden på dess egna villkor, snarare än som en ofullständig version av en urban mitt. Samtidigt är studiens utveckling av teori endast en bit i pusslet som är förklaringen av rurala entreprenöriella ekosystem.

Studien visar att ”många bäckar små” är viktiga för det rurala entreprenöriella ekosystemet. Det handlar varken om att skapa nya Silicon Valleys eller om att entydigt fokusera på ekonomisk tillväxt inom en viss kontext. Det handlar istället om att hjälpa de rum som redan finns, rum där många olika typer av människor är välkomna. Det är en mångfald av verksamheter som är lösningen, inte en enskild verksamhet. Att hjälpa stora som små organisationer framåt och

uppmuntra samarbeta mellan dem skapar öppna rum och det måste vara öppenheten i det rurala entreprenöriella ekosystemet som är målet. För när människor tror på att de kan skapa någonting bra tillsammans, skapas någonting unikt och starkt.

Verksamheter som primärt drivs av sociala drivkrafter kan ha svårt att existera utifrån formella och finansiella krav från myndigheter. I beroendet av en offentlig aktör blir det viktigt att denna erkänner mänsklig vinning som ett giltigt mått på framgång. Beslutsfattare inom institutionella verksamheter behöver skapa medvetenhet kring att det går att arbeta med resurser som redan finns, hjulet behöver inte uppfinnas på nytt i specialdesignade verksamheter. En kombination av lokal gemenskap, ideella föreningar, kommunalt stöd och stöd från näringslivet kan skapa otroliga förutsättningar för det rurala entreprenöriella ekosystemet. Framför allt när samverkan, istället för konkurrens, premieras mellan dessa. Det kan exempelvis handla om att skapa öppna forum för lokalt engagemang och ideell verksamhet, workshops kring projektstöd och stöttning av verksamhetsöverskridande samarbeten mellan föreningar, företag och skolor.

Samtidigt som denna studie har bidragit till utveckling av teoretisk och empirisk kunskap om rurala entreprenöriella ekosystem, finns det många ämnen som det fortsatt kan utvecklas förklaringar till. För framtida forskning inom entreprenöriella ekosystem på landsbygden föreslås därför utvecklandet av teoretiska förklaringar till hur drivkrafter bortom ekonomisk vinning kan skapa ringar på vattnet för många typer av verksamheter, personer och kontexter. Exempelvis visade sig ett av de ideella initiativen på Bruksorten ha resulterat i en form av integration för nyanlända. Hur entreprenöriella ekosystem sker i samklang med integrationsprocesser hade således varit intressant att studera. Vidare hittade jag, i ett angränsande ämne till den ambivalenta relationen kring institutionellt stöd, utmaningar kring hållbarhetsinitiativ hos småskaliga aktörer. Där fanns en stark önskan om att bidra till en positiv hållbar utveckling med närproducerad mat. Samtidigt som målet med den typen av initiativ sågs som omöjligt i relation till otydlighet kring formella krav och regler. Att undersöka den diskursen närmre hade även det varit givande för både forskningen och landsbygdsutvecklingen.

# Slutnoter

<sup>i</sup> Transkriptor är en app som uppfyller kraven för GDPR, CCPA och använder säkerhetscertifieringar som ISO 27001 och SOC 2. All data krypteras både under överföring och i vila. För att läsa mer se: <https://transkriptor.com/security/>

# Referenser

- Aguilar, E. (2021). Rural entrepreneurial ecosystems: A systematic literature review for advancing conceptualisation. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, 9(4), 101–114.  
<https://doi.org/10.15678/EBER.2021.090407>
- Almeida, J., Daniel, A., 2024. Local governance of evolutionary entrepreneurial ecosystems: a case study in a low-density territory. *Local Econ.*  
<https://doi.org/10.1177/02690942241278637>
- Alvedalen, J. och Boschma, R. (2017). A critical review of entrepreneurial ecosystems research: towards a future research agenda. *European Planning Studies*, 25(6), ss. 887–903.  
<https://doi.org/10.1080/09654313.2017.1299694>
- Anderson, A. R. (2000). Paradox in the periphery: an entrepreneurial reconstruction? *Entrepreneurship & Regional Development*, 12(2), ss. 91–109.  
<https://doi.org/10.1080/089856200283027>
- Anderson, A. R. och Obeng, B. A. (2017). Enterprise as socially situated in a rural poor fishing community. *Journal of Rural Studies*, 49, ss. 23–31.  
<https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2016.11.015>
- Asmit, B., Simatupang, T.M., Rudito, B., Novani, S., 2024. Uncovering the building blocks of rural entrepreneurship: a comprehensive framework for mapping the components of rural entrepreneurial ecosystems. *Helyon*, 10 (1).  
<https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e24139>
- Astner, H. (2026) *A Guide to Reflexive Qualitative Interviews: Loosening the Reins When Researching Corporate Sustainability*. London: SAGE Publications Ltd. doi:  
<https://doi.org/10.4135/9781036243487>.
- Audretsch, D. B. (2019). Have we oversold the Silicon Valley model of entrepreneurship? *Small Business Economics*, 56(2), ss. 849–856.  
<https://doi.org/10.1007/s11187-019-00272-4>
- Baker, T. och Welter, F. (2024). Silicon Valley entrepreneurship – Revisiting a popular dream. *Journal of Business Venturing Insights*, 21, s. e00466.  
<https://doi.org/10.1016/j.jbvi.2024.e00466>
- Bichler, B.F., Kallmuenzer, A., Peters, M., Petry, T., Clauss, T., 2022. Regional entrepreneurial ecosystems: how family firm embeddedness triggers ecosystem development. *Rev. Manag. Sci.* 16 (1), 15–44.  
<https://doi.org/10.1007/s11846-020-00434-9>
- Bond, G., Ryan, P. och Buciuini, G. (2026). Rural entrepreneurial ecosystems: Mapping an emerging field and setting a research agenda. *Journal of Rural Studies*, 124.  
<https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2026.104105>
- Bryman, A. och Bell, E. (2024). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Stockholm: Liber.

- Chaudhary, S., Kaur, P., Ferraris, A., Bresciani, S., Dhir, A., 2024. Connecting entrepreneurial ecosystem and innovation. Grasping at straws or hitting a home run? *Technovation*, 130, 102942.  
<https://doi.org/10.1016/j.technovation.2023.102942>
- Christiaanse, S. (2025). Conditions for co-creation: Lessons from a planning tool for rural facility decline. *Journal of Rural Studies*, 113, Article 103512.  
<https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2024.103512>
- Cowling, M., Brown, R., Ioannou, S., 2024. Living on an Island: Start-ups, spatial heterogeneity and remote entrepreneurial ecosystems. *J. Rural Stud.* 111.  
<https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2024.103417>
- de Bruin, A., Roy, M. J., Grant, S. och Lewis, K. V. (2022). Advancing a Contextualized, Community-Centric Understanding of Social Entrepreneurial Ecosystems. *Business & Society*, 62(5), ss. 1069–1102.  
<https://doi.org/10.1177/00076503221110237>
- Dodd, S., Wilson, J., Karampela, M. och Danson, M. (2021). Crafting growth together. *Entrepreneurship & Regional Development*, 33(9-10), ss. 789–815.  
<https://doi.org/10.1080/08985626.2021.1914741>
- Flyvbjerg, B. (2006) Five Misunderstandings About Case-Study Research. *Qualitative Inquiry*, 12(2), s. 219–24  
<https://doi.org/10.1177/1077800405284363>
- Frimanslund, T & Nath, A. (2022). Regional determinants of access to entrepreneurial finance: a conceptualisation and empirical study in Norwegian startup ecosystems. *Journal of Small Business & Entrepreneurship*. 36. 1-28  
<https://doi.org/10.1080/08276331.2022.2035171>
- Gaddefors, J. och Anderson, A. R. (2017). Entrepreneursheep and context: when entrepreneurship is greater than entrepreneurs. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 23(2), ss. 267–278.  
<https://doi.org/10.1108/IJEER-01-2016-0040>
- Gaddefors, J. och Anderson, A. R. (2018). Romancing the rural: Reconceptualizing rural entrepreneurship as engagement with context(s). *The International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 20(3), ss. 159–169.  
<https://doi.org/10.1177/1465750318785545>
- Giazitzoglu, A., Volery, T., & Musu, A. (2024). A little less structuration, a little more action: Examining entrepreneurial agency in two marginal ecosystems. *The International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 0(0).  
<https://doi.org/10.1177/14657503241289865>
- Hammer, S. och Frimanslund, T. (2022). Lessons from a rural ecosystem. *Local Economy*, 37(5), ss. 348–363.  
<https://doi.org/10.1177/02690942221124673>
- Isenberg, D. J. (2010). How to start an entrepreneurial revolution. *Harvard Business Review*, 88(6), ss. 40–50.

- Isenberg, D. J. (2011). *The entrepreneurship ecosystem strategy as a new paradigm for economic policy: Principles for cultivating entrepreneurship, the Babson entrepreneurship ecosystem project*. Wellesley, MA: Babson College.
- Johnsen, Christian & Sørensen, Bent. (2017). Traversing the Fantasy of the Heroic Entrepreneur. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 23. <https://doi.org/10.1108/IJEER-01-2016-0032>
- Korsgaard, S., Bosworth, G. och Gaddefors, J. (2026). Entrepreneurship for the rural? A reflection on rural entrepreneurship in a time of multi-crisis. *Small Business Economics*. <https://doi.org/10.1007/s11187-026-01184-w>
- Korsgaard, S., Müller, S. och Tanvig, H. W. (2015). Rural entrepreneurship or entrepreneurship in the rural – between place and space. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 21(1), ss. 5–26. <https://doi.org/10.1108/IJEER-11-2013-0205>
- Koutský, Jaroslav & Novák, Václav & Palcrová, Šárka & Suchacek, Jan. (2026). The presence and performance of cultural and creative industries in rural regions. *Tér és Társadalom*. 40. 3-27. <https://doi.org/10.17649/TET.40.1.3696>
- McKeever, E., Jack, S. och Anderson, A. (2015). Embedded entrepreneurship in the creative re-construction of place. *Journal of Business Venturing*, 30(1), ss. 50–65. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2014.07.002>
- Melin, E. & Gaddefors, J. 2025. Storskaleri i lokal ekonomi: skalans betydelse för entreprenörskap på landsbygden. I: Sandström, E. & Syssner, J. (red.) *Sätt ekonomin på plats: lokal ekonomi i teori och praktik*. Malmö: Dokument Press, s. 132–153.
- Melin, E., Gaddefors, J., & Ferguson, R. (2022). The moral of the story: ‘populism’ and ‘activism’ in entrepreneurship. *Entrepreneurship & Regional Development*, 34(9–10), 765–787. <https://doi.org/10.1080/08985626.2022.2083690>
- Morgan, D. L. (1996) Focus Groups. *Annual Review of Sociology*, 22, s. 129–152 <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.22.1.129>
- Pugh, Rhiannon & Dubois, Alexandre. (2021). Peripheries within economic geography: Four “problems” and the road ahead of us. *Journal of Rural Studies*. 87. 267-275. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2021.09.007>
- Purbasari, R., Wijaya, C., & Rahayu, N. (2018). The Impact of the Entrepreneurial Ecosystem on Regional Competitive Advantage: A Network Theory Perspective. *RJOAS (Russian Journal of Agricultural and Socio-Economic Sciences)*, 11(83) <https://doi.org/10.18551/rjoas.2018-11.07>
- Spigel, B. (2017). The relational organization of entrepreneurial ecosystems. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 41(1), ss. 49–72. <https://doi.org/10.1111/etap.12167>

- Spigel, B., Kitagawa, F. och Mason, C. (2020). A manifesto for researching entrepreneurial ecosystems. *Local Economy*, 35(4), ss. 284–294.  
<https://doi.org/10.1177/0269094220959057>
- Stam, E. (2015). Entrepreneurial Ecosystems and Regional Policy: A Sympathetic Critique. *European Planning Studies*, 23(9), ss. 1759–1769.  
<https://doi.org/10.1080/09654313.2015.1061484>
- Stam, E., & van de Ven, A. (2021). Entrepreneurial ecosystem elements. *Small Business Economics*, 56, 809–832  
<https://doi.org/10.1007/s11187-019-00270-6>
- Tajnai, C. E. (1985). Fred Terman, the father of Silicon Valley. *IEEE Design & Test of Computers*, 2(2), ss. 75–81.  
<https://doi.ieeecomputersociety.org/10.1109/MDT.1985.294869>
- Tedmanson, D., Verduyn, K., Essers, C. och Gartner, W. B. (2012). Critical Perspectives in Entrepreneurship Research. *Organization*, 19(5), ss. 531–541.  
<https://doi.org/10.1177/1350508412458495>
- Vincent, O. (2022). An economy in the making: Negotiating capitalist and beyond-capitalist ontologies and relations in makerspaces. *EPA: Economy and Space*, 55(1), ss. 3–21.  
<https://doi.org/10.1177/0308518X221124140>
- Welter, F. och Baker, T. (2021). Moving Contexts Onto New Roads: Clues From Other Disciplines. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 45(5), ss. 1154–1175.  
<https://doi.org/10.1177/1042258720930996>

# Tack

Jag vill börja med att tacka min handledare Erik Melin som gav mig möjlighet att skriva inom detta forskningsprojekt. Tack för ditt engagemang, stöd, konstruktiva kritik och utvecklande diskussioner. Sedan vill jag också rikta ett djupt tack till alla bruksbor som tog emot mig med öppna armar och bjöd på intressanta och givande samtal. Möjligheten att få berätta om era liv och engagemang motiverade mig i svårare skrivperioder. Tack vare er blev detta arbete roligt och spännande. Slutligen vill jag även tacka min partner, Erica Pettersson Juntti, som har stöttat mig genom hela processen. Du är guld värd.

# Bilaga 1, Intervju-guide

För intervju eller fokusgrupp.

1. Hälsa alla välkomna och tacka för att de deltar
2. Beskriv hur tillfället kommer gå till: Utifrån fyra huvudteman jag tagit fram (men om vi kommer på ett femte så lägger vi till det!)
3. Presentera schema för tillfället
4. Berätta om mig själv, vad jag sysslar med och mina förväntningar på samtalet
5. Uppvärmning: De får kortfattat svara på frågorna: Vem de är, vad de sysslar med och vad de har för förväntningar på dagen.

**Tema:** Konst, Kultur, Ideellt engagemang och Utmaningar

## **Konst**

1. Vad betyder konst (i Österbybruk) för dig personligen? Skriv ner 3 ord.
2. Är konst som ett "ansikte utåt" eller som en inre kraft för er som bor här?
3. Kan du ge ett exempel på ett konstprojekt du varit med och skapat och som du är riktigt nöjd med? Finns det något du projekt du önskar skulle finnas?

## **Kultur (platsen och människornas betydelse)**

1. Vad betyder Österbybruk för dig personligen? Skriv ner 3 ord på en lapp.
2. (Varför bor du här? Och inte i storstan?)
3. Jag tänker att ni har en bruksanda i bygden, hur tror ni den påverkar hur ni samarbetar?
4. Var finns den viktigaste 'mötesplatsen' för nya idéer?
5. Hur föds nya projekt i Österbybruk?

## **Ideellt engagemang**

6. Hur ser du på ideellt engagemang i orten? Berätta lite om ideellt engagemang på orten eller vad du/någon annan har gjort?
7. När du lägger ner ideell tid, vad är det för "vinst" du ser framför dig?
8. Vad får du ut av det och vad tror du andra får ut av det?
1. Vilka andra är involverade i era projekt (lokala företag, kommun, skola)? (Delar ni kunskap med varandra över föreningsgränserna)?

## **Utmaningar**

9. Vilka utmaningar upplever ni i bygden? För det ideella engagemanget? För kulturen/konsten/hantverket?
10. Hur hanterar ni "misslyckanden"?
11. Vad tror ni skulle vara orsaken till att det kulturella och ideella engagemanget dör ut i Österbybruk?

### **Öppen diskussion**

Om du ser Österbybruk framför dig om 10 år – vad är det viktigaste ni har bevarat? Vad för nytt tror ni det finns?

Om du skulle drömma om framtiden, hur skulle den se ut?

Finns det något övrigt för att förstå er Österbybruk som jag inte har ställt frågor om?

### **Avslutning**

- Tack för er medverkan
- (Om man kan tänka sig ställa upp på intervju eller studiebesök i sin verksamhet kan vi boka in detta nu)

Schema Fokusgrupper:

**Introduktion**, ca 10–15 min

**Gruppdiskussion teman** ca 30 min

Tema 1, 2 & 3. (5 min diskussion i par, sedan genomgång med hela gruppen)

**Paus**, ca 15 min

**Gruppdiskussion teman** ca 10 min

Tema 4, 5 x2 minuter

**Öppen diskussion**, ca 20 min

**Övriga frågor och avslut**, ca 5–10 min

## Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

JA, jag, Hedvig Liljeqvist har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

---